

SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE

Spoštujemo preteklost, živimo sedanost, ustvarjamo prihodnost.

POGLED LJUDI NA VRSTO POKOPA UMRLEGA RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici:

Tanja Arzenšek, 2. b
Neja Šardi, 2. a

Mentor:

Peter Čepin Tovornik, dipl. zn., dipl. san. inž.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2015

ZAHVALA

Raziskovalna naloga z naslovom Pogled ljudi na vrsto pokopa umrlega bi bila težko narejena brez nekaterih ljudi ter brez njihovega vloženega truda in časa.

Najprej se zahvaljujema najinemu mentorju, gospodu Petru Čepinu Tovorniku, dipl. zn, dipl. san. inž. za vso podporo in pomoč, da naju je usmerjal v pravo smer, za dogovarjanje za intervjuje ter naju tako pripeljal do uspešne izdelave same raziskovale naloge.

Zahvaljujema se gospe ravnateljici Katji Pogelšek Žilavec, prof., mag. posl. ved, za podporo raziskovalne dejavnosti na šoli. Prav tako najlepša hvala gospe Mirjam Marguč, dipl. m. s., mag. manag., za strokovni pregled naloge, gospe Maji Antonič, prof., za slovnični pregled, gospe Smilji Pevec, univ. dipl. biol, za koordinatorsvo raziskovalne dejavnosti na šoli, gospe Nini Lobe Selič, prof., in g. Mateju Korenu za tehnično izvedbo ter gospe Franji Dobrajc, prof., za prevod povzetka v angleščino.

Za pomoč pri izvedbi empiričnega dela se zahvaljujema vsem sodelujočim, ki so si vzeli čas, da so izpolnili spletni anketni vprašalnik. Gospodu Domnu Kokalju, gospe Angeli Kelher, gospe Nives Venko in gospodu Radku Kvasu se zahvaljujema za prijaznost, lep sprejem in da so si vzeli čas za intervju ter nama razložili, kako se ljudje odzivajo na razne vrste pokopov, kaj opravljajo na njihovem pokopališču in da so nam predstavili njihovo podjetje.

KAZALO

KAZALO VSEBINE

ZAHVALA.....	2
KAZALO	3
KAZALO VSEBINE.....	3
KAZALO GRAFOV	4
KAZALO SLIK.....	5
POVZETEK	6
ABSTRACT	7
1 UVOD	8
1.1 NAMEN IN CILJ NALOGE.....	8
1.2 HIPOTEZE.....	8
1.3 METODE DE LA.....	9
2 TEORETIČNI DEL.....	10
2.1 ODNOS DO SMRTI	10
2.1.1 ODNOS DO SMRTI SKOZI ZGODOVINO	10
2.1.2 ODNOS DO SMRTI V STAROSTI	10
2.1.3 POGLED NA SMRT	10
2.2 POKOPALIŠČA	11
2.2.1 NASTANEK IN RAZVOJ POKOPALIŠČ	11
2.2.2 TIPI POKOPALIŠČ	12
2.2.3 VRSTE GROBOV	15
2.3 VRSTE POKOPOV	18
2.3.1 KLASIČEN POKOP S KRSTO.....	18
2.3.2 ŽARNI POKOP.....	18
2.3.3 POKOP V MORJE.....	19
2.3.4 DIAMANTNI POKOP.....	20
2.4 TERENSKO DELO	21
2.4.1 LJUBLJANA – POGREBNO PODJETJE ŽALE	21
2.4.2 CELJE - VEKING d. o. o.....	24
2.4.3 POKOPALIŠČE DOL PRI HRASTNIKU	26
2.4.4 POKOPALIŠČE ŠMARJE PRI JELŠAH.....	26
2.5 ZAKONODAJA.....	27
3 EMPIRIČNI DEL.....	28
3.1 VZOREC.....	28
3.2 ČAS RAZISKAVE	28
3.3 OBDELAVA PODATKOV	28
3.4 RERULTATI RAZISKAVE	28
3.5 INTERVJUJI.....	45
3.5.1 INTERVJU Z GOSPODOM DOMNOM KOKALJEM.....	45
3.5.2 INTERVJU Z GOSPO ANGELO KELHER.....	49
3.5.3 INTERVJU Z GOSPO NIVES VENKO	50
3.5.4 INTERVJU Z GOSPODOM RADKOM KVASOM.....	51

3.6 PRIMERJAVA REZULTATOV IN RAZPRAVA.....	54
4 ZAKLJUČEK.....	57
5 VIRI IN LITERATURA	58
6 PRILOGE.....	61

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ste seznanjeni s pokopom s krsto v zemljo?.....	29
Graf 2: Ste seznanjeni s pokopom s krsto v grobnico?	29
Graf 3: Ste seznanjeni z žarnim pokopom v zemljo?	30
Graf 4: Ste seznanjeni z žarnim pokopom v grobnico?	30
Graf 5: Ste seznanjeni z žarnim pokopom v žarno nišo v žarnem zidu?	31
Graf 6: Ste seznanjeni z raztrosom pepela na pokopališču?	31
Graf 7: Ste seznanjeni z raztrosom pepela izven pokopališča?.....	32
Graf 8: Ste seznanjeni z raztrosom pepela v morje?	32
Graf 9: Ste seznanjeni z diamantnim pogrebom?.....	33
Graf 10: Bi si želeli ogledati krematorij, kjer poteka upepelitev ljudi?	33
Graf 11: Ste že kdaj razmišljali, kako želite biti pokopani?.....	34
Graf 12: Kako želite biti pokopani?	34
Graf 13: Ste domačim že izrazili željo vašega pokopa?.....	35
Graf 14: Se vaši domači strinjajo z vašo željo glede vrste pokopa?	35
Graf 15: Bi želeli imeti svojca pokopanega doma v neposredni bližini hiše?	36
Graf 16: Bi želeli biti pokopani v neposredni bližini hiše?.....	36
Graf 17: Bi želeli imeti žaro svojca v stanovanju?.....	37
Graf 18: Bi želeli, da imajo vašo žaro svojci v stanovanju?	37
Graf 19: Klasični pokopi v današnjem času potekajo večinoma samo na podeželju.....	38
Graf 20: Žarni pokopi so bolj higienski od pokopov s krsto.	38
Graf 21: Pokop s krsto velja za bolj bolečega (žalostnega) kot z žaro.....	39
Graf 22: O načinu pokopa se ljudje z domačimi zelo majo pogovarjajo.	39
Graf 23: V krematoriju poteka upepelitev več ljudi hkrati.	40
Graf 24: Način pokopa je odvisen od verskega prepričanja ljudi.	40
Graf 25: Ljudi je zelo strah umiranja.	41
Graf 26: Ljudi je zelo strah biti ob umrlem človeku.	41
Graf 27: Ljudje so premalo seznanjeni z različnimi načini pokopov.....	42
Graf 28: Na ovitku cigaret bi lahko tudi pisalo: "Kadite, kadite ... v krematorij hitite".	42
Graf 29: Delo v krematoriju je zelo stresno.	43
Graf 30: Katere vrste pokopov izvajajo v kraju vašega prebivališča?	43
Graf 31: Bi želeli biti pokopani na svoj način, ki se trenutno pri nas še ne izvaja, in kako?.....	44

KAZALO SLIK

Slika 1: Celjsko pokopališče leta 1917	11
Slika 2: Mestno pokopališče Celje	12
Slika 3: Gozdno pokopališče	12
Slika 4: Pokopališčni park	13
Slika 5: Vaško pokopališče	13
Slika 6: Tratno pokopališče	14
Slika 7: Vrstni grob	15
Slika 8: Družinski ali dvojni grob	15
Slika 9: Enojni grob	16
Slika 10: Žarni grob	16
Slika 11: Žarne niše	17
Slika 12: Grobnica	17
Slika 13: Vrste krst	18
Slika 14: Vrste žar	19
Slika 15: Rztros pokojnikovega pepela v morje	19
Slika 16: Diamanti iz človeškega pepela	20
Slika 17: Plečnikove Žale	21
Slika 18: Krematorij v Ljubljani (24 ur.com)	22
Slika 19: Upepeljevalna komora (24 ur.com)	23
Slika 20: Šamotna ploščica (24 ur.com)	23
Slika 21: Zgradba podjetja Veking d. o. o.	24
Slika 22: Poslovilna dvorana	24
Slika 23: Preskušanje teže žare	25
Slika 24: Krsta iz grobnice	25
Slika 25: Pokopališče dol pri Hrastniku	26
Slika 26: Pokopališče Šmarje pri jelšah	27
Slika 27: Intervju z g. Domnom Kokaljem	48

POVZETEK

Namen raziskovalne naloge z naslovom Pogled ljudi na vrsto pokopa umrlega je bil ugotoviti odnos ljudi do vrste pokopov, raziskati načine pokopov in njihov potek. Cilji naloge pa so večja osveščenost ljudi o različnih načinih pokopov in spodbujanje k temu, da pokopi ne bodo več tabu tema.

V teoretičnem delu je opisan odnos do smrti, tipi pokopališč, vrste grobov in vrste pokopov ter zakonodaja, ki ureja pokopališko in pogrebno dejavnost.

Osnova za empirični del je bilo 484 spletnih anketnih vprašalnikov, ki so jih izpolnjevali dijaki, srednja generacija (učitelji in drugi) in starejša generacija (upokojenci) ter štirje intervjuji. Rezultati so pokazali, da so ljudje najbolj osveščeni o klasičnih vrstah pokopov, kot sta pokop s krsto v zemljo in žarni pokop v zemljo, ter manj o novejših načinih pokopov, kot sta raztros pepela izven pokopališča in diamantni pokop. 41 % anketiranih bi si želeli ogledati krematorij. Več kot polovica anketiranih je že razmišljala, kako želijo biti pokopani, 42 % pa je že željo svojega pokopa izrazilo domačim in v 37 % se domači strinjajo z njihovo željo glede vrste pokopa. 61 % anketiranih meni, da so ljudje premalo seznanjeni o različnih načinih pokopov.

Ključne besede: smrt, pogled na smrt, vrste pokopov, človeška osveščenost, anketiranci.

ABSTRACT

The intention of this research work entitled View of people on the type of burial of the deceased was to find out the relationship of people to series of funerals, to explore the ways of burials and their conduct. The aims of research work are greater awareness of people about different ways of burials and encouragement to the fact that burials will no longer be a taboo subject.

In the theoretical part is described the attitude towards death, the types of graveyards, the types of graves and burials and law, governing the cemetery and funeral activities.

The basis for the empirical part was 484 online questionnaires filled in by students, the middle generation (teachers and others) as well as the older generation (retired) and four interviews. The results showed that people are more conscious of the classic types of burials, such as the burial with the coffin in the ground and urn burial in the ground and less with the new methods of burials, as the scattering of ashes outside cemetery and diamond burial. 41 % of respondents would like to see the crematorium. More than half of respondents have already thought about how they want to be buried, 42 % have already expressed their wish how they would like to be buried to their members of the family and 37 % members of the family agree with their desire on the type of burial. 61 % of respondents believe that people are insufficiently aware of the different ways of burials.

Keywords: death, view of death, types of burials, human awareness, respondents.

1 UVOD

Rojstvo in smrt – dve skrajnosti v človekovem življenju, ki sta odvisni med seboj. Ob rojstvu že stopimo na pot k smrti, tej edini gotovosti v življenju – torej je življenje že tudi umiranje. Med tema mejnikoma, na katera sami ne moremo vplivati, vstopamo v posamezna življenjska obdobja, ki pa so lahko odvisna od volje posameznika (Ložar Podlogar, 1999, str. 7).

Umiranje, smrt, pogreb, prebolevanje. Težke besede, še težji trenutki. Tabuji. Ljudje ponavadi ne razmišljamo o teh temah in si vse prevečkrat zatiskamo oči, ko slišimo ali govorimo o smrti, kakor da nas sploh ne zadeva in se dogaja le drugim (Babajić Muratagić, 2012, str. 3).

Kultura poslavljanja od pokojnih je pomembna za vse in prav bi bilo, da bi začeli več govoriti o tem tudi v javnosti. S tem bi razblinjali tabu, ki hromi naše življenje, in bi pomagali, da bi bila stiska, ki jo doživljamo ob smrti dragih ljudi, manjša. Prav tako bi lahko s skupnim razmišljanjem našli nove oblike poslavljanja od pokojnih, ki bi bile današnjemu človeku bliže (Klevišar, 1999, str. 49).

Ker je smrt tabu tema, je posledično tudi pogovarjanje z domačimi o željah načina pokopov tabu. Zato ljudje ne iščejo novosti o novih načinih pokopov. In ker se v naši državi število starejših ljudi povečuje, le-ti pa najpogosteje tudi urejajo vse stvari v zvezi s pokopi, se zato oklepajo klasičnih, že poznanih načinov pokopov.

1.1 NAMEN IN CILJ NALOGE

Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti odnos ljudi do smrti in vrste pokopov ter raziskati načine pokopov in njihov potek.

Cilji raziskovalne naloge so večja osveščenost ljudi o različnih načinih pokopov in spodbujanje ljudi k temu, da pokopi ne bodo več tabu tema.

1.2 HIPOTEZE

Preden sva sestavili anketni vprašalnik, sva postavili štiri hipoteze in jih analizirali v poglavju razprava, in sicer:

Hipoteza 1: Anketiranci so bolj osveščeni o pokopu s krsto v zemljo kot o raztrosu pepela na pokopališču.

Hipoteza 2: Najpogosteje o želji svojega pokopa razmišljajo anketiranci starejše generacije.

Hipoteza 3: Več kot polovica anketirancev je že izrazila željo svojega pokopa domačim.

Hipoteza 4: Anketirani dijaki in srednja generacija ima več želja o možnih novih načinih pokopa, ki se pri nas še ne izvaja, kot starejša generacija.

1.3 METODE DELA

Za raziskovalno nalogo sva uporabili:

- ✓ metodo preučevanja literature,
- ✓ metodo fotografiranja,
- ✓ metodo anketiranj in
- ✓ metodo intervjuja.

Najino delo je potekalo po naslednjem vrstnem redu:

- ✓ določitev teme;
- ✓ postavitve ciljne skupine;
- ✓ proučitev literature;
- ✓ postavitve hipotez;
- ✓ sestava anketnega vprašalnika;
- ✓ odpošiljanje anketnega vprašalnika po elektronski pošti;
- ✓ izvedba intervjujev;
- ✓ analiza rezultatov, njihova obdelava in interpretacija;
- ✓ analiza hipotez;
- ✓ zaključek s predlogi.

Po izbiri teme in ugotovitve samega problema, ki se pojavlja v družbi se prične zbirati literatura, pregledovanje le-te in reševanje zastavljenih hipotez. Najosnovnejša literatura so na tem področju enciklopedije, članki, revije in knjige o umiranju in smrti. Po pregledu vse literature, ki jo je bilo možno pridobiti, je sledilo še prebiranje dosedanjih raziskav na tem področju.

V raziskavi je uporabljena deskriptivna (opisna) metoda raziskovalnega dela. Podatki so pridobljeni na podlagi spletnega anketnega vprašalnika (priloga 1). Anketiranje je bilo izvedeno med dijaki, srednje ter starejšo generacijo. Zastavljeno jim je bilo 13 vprašanj. Vsa vprašanja so zaprtega tipa. Osem vprašanj ima tri možne odgovore, med katerimi je eno vprašanje, kjer so anketiranci pritrdilen odgovor lahko pojasnili, eno vprašanje s štirimi odgovori, eno vprašanje z devetimi odgovori, eno vprašanje z desetimi odgovori ter dve vprašanji z 11 odgovori, med katerimi je eno vprašanje s trditvami, kjer so anketiranci svoje strinjanje ocenili s petstopenjsko lestvico.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 ODNOS DO SMRTI

Smrt je nekaj, kar večina ljudi odriva stran od sebe. Želijo jo nadomestiti s katero drugo temo in čim manj govoriti o smrti. Ob misli na smrt nas preplavijo raznolike misli, temni občutki, strah, zaskrbljenost, žalovanje in upanje.

Ko se ljudje začnejo bližati koncu svoje življenjske poti in večkrat razmišljajo o smrti, začnejo sprejemati smrt kot nekaj neizbežnega, naravnega in kot zadnje dejanje bivanja (Zarnik Horvat, 2012).

2.1.1 ODNOS DO SMRTI SKOZI ZGODOVINO

Ljudje naj bi lastno smrt povezovali z idejo o ločitvi duše od telesa. V 15. in 16. stoletju je bil značilen strah pred smrtjo, razpadanjem trupla, ki naj bi pomenil človekovo poraženost in ljubezen do življenja. Kasneje je postalo predvsem pomembno vedenje umirajočega in okoliščine smrti, saj je človek mislil, da dobra smrt odreši vse grehe (Habinc, 2000, str. 15-17).

V obdobju 18. stoletja je smrt pomenila stvar umirajočega – ohranitev spomina nanj po smrti (v oporokah). Na začetku so bližnji umrlega izkazovali manj žalosti do umrlega, nato pa je posameznik začel razkrivati svoje občutke in žalost je postajala vse bolj močnejša, javna, živi so težje sprejemali smrt bližnjih (Habinc, 2000, str. 15-17).

V obdobju prepovedane smrti (2. polovica 19. stoletja) so ljudje redkeje umirali doma in svojci niso več izkazovali čustev. V 20. stoletju pa je žalost posameznika postajala kot tabu (Habinc, 2000, str. 15-17).

2.1.2 ODNOS DO SMRTI V STAROSTI

V starosti ljudje začnejo na življenje in ljudi, s katerimi so hodili po istih ali različnih poteh, gledati kot na vrednoto. Razmišljati začnejo, kaj bi v življenju lahko spremenili, izbrisali, pozabili. Ob tem razmišljanju si postavljajo tudi vprašanja, kakšen odnos se bo gojil do njega (če se bodo spomnili na njega, prižgali svečo, obiskovali grob, prinašali rože). Stari ljudje ponavadi poslušajo osmrtnice, saj s tem izvedo, kdo je umrl, koliko je bil star, od kod prihaja, in s tem na nek način žalujejo z njegovimi svojci in umrlim. Tudi kadar zazvonijo zvonovi v cerkvi, ki naznanjajo smrt ali pogreb, začnejo povpraševati, kdo je umrl, in jim v mislih namenijo molitev, misel ali pa obujajo spomine (Zarnik Horvat, 2012).

2.1.3 POGLED NA SMRT

Smrt naj bi skozi zgodovino prikazovala ponovno rojstvo. Ko pa se je pojavila vera v dušo in duha, naj bi človek razmišljal o smrti še z vidika odrešenja po njej. Ponekod pa smrt naj ne bi imela nobenega pomena (Habinc, 2000, str. 12).

2.2 POKOPALIŠČA

Z drugimi besedami lahko rečemo, da so pokopališča mesto pokojnih. So kraji, kjer so končali naši predniki (Tobias, 1998, str. 9). Pravimo, da so pokopališča naselja umrlih, grobovi njihove hiše in vse skupaj je predstavljeno kot rodbinska celota (Ložar Podlogar, 1999, str. 27).

Vsaki pokojni osebi mora biti zagotovljen dostojen pogreb v skladu z njegovo voljo, željo svojcev ali plačnikov pogreba. Nekateri želijo biti pokopani na pokopališču, drugi želijo biti upepeljeni ali pa pokopani izven pokopališča z željo, da se njegov pepel raztrese na določenem kraju (Veking d.o.o., 2012, str. 8).

2.2.1 NASTANEK IN RAZVOJ POKOPALIŠČ

Na začetku ni šlo za pokop umrlega, temveč za skrivanje pred živalmi in ljudmi. Najprej je človek umrlega pokopaval pod ognjiščem, saj je ogenj pri ljudeh zbujal strah. Kasneje so umrle pokopavali v hišah, pečini ali v neposredni bližini, in tako se je razvilo pokopališče. Grki in Rimljani so trupla najprej upepelili, nato pa so njihove ostanke pokopali zunaj naselbine, saj je bilo pokopavanje znotraj mestnih obzidij prepovedano. Izjeme so bili pomembni meščani. Med preseljevanjem ljudstev so mrtve običajno pokopavali v grobne jame v lesenih krstah ali zavite v tkanino (Zarnik Horvat, 2012).

Ko je leta 785 Karel Veliki prepovedal kremacijo in razglasil, da je pokopališče edini prostor za pokopavanje mrtvih, so zato pokopališča zaradi vere prestavili k cerkvam. V 18. stoletju so pokopališča začeli seliti zunaj mestnih obzidij, saj je prejšnja lokacija postajala higiensko nedopustna. Vloga Cerkve je v 19. stoletju imela vse manjši vpliv glede pokopališč. V času francoske revolucije pa se je to drastično spremenilo (Habinc, 2000, str. 21-24). "Pokopališča so postala javni objekt, pokopališka dejavnost je prešla pod zdravstveno in socialno skrbstvo. Pokop je postal dejanje javne higiene, vzdrževanje pokopališč pa komunalna zadeva" (Habinc, 2000, str. 24).

Slika 1: Celjsko pokopališče leta 1917 (Veking d. o. o., 2. 3. 2015)

2.2.2 TIPI POKOPALIŠČ

Poznamo več različnih tipov pokopališč (Tobias, 1998, str. 24-28), in sicer:

2.2.2.1 Arhitektonska (mestna) pokopališča

Grobovi so nanizani po vzorcu šahovnice ali med več vodoravnimi in prečnimi potmi. Ta pokopališča so v predelu mesta. Imajo obvezno pravokotno obliko, glavna pot pa deli prostor na dve simetrični obliki.

Slika 2: Mestno pokopališče Celje (Arzenšek, 26. 2. 2015)

2.2.2.2 Gozdna pokopališča

Najdemo jih v gozdu. Gozd simbiotsko sprejme grob, saj gre za nekakšen življenjski proces. Ta proces pa je: pojaviti se, rasti, odmirati, odmreti. Zaradi drevesnih korenin in premajhnega prostora pa ima to pokopališče manj grobnih mest.

Slika 3: Gozdno pokopališče (Splet, 2. 3. 2015)

2.2.2.3 Parkovno pokopališče

Ima podobo (angleškega) krajinskega parka s posameznimi razporejenimi pokopališči. To je določen del mestne površine (ob ribnikih, v parkih), ob kateri so vedno prisotna drevesa. Taka pokopališča niso velika, saj se za tak kraj odločajo samo premožni ljudje.

Slika 4: Parkovno pokopališče (Splet, 2. 3. 2015)

2.2.2.4 Vaška pokopališča

Pogosto so povezana s cerkvijo ali so na vidni legi ter so na podeželju oz. vasi.

Slika 5: Vaško pokopališče (Čepin Tovornik, 14. 4. 2011)

2.2.2.5 Tuja (tratna) pokopališča

Grobovi niso ograjeni z okvirji, označeni so le z grobno ploščico. Za ta pokopališča je značilno manj zelenja oz. cvetja in označenih poti.

Slika 6: Tratno pokopališče (Splet, 2. 3. 2015)

2.2.2.6 Vojaška pokopališča

Najdemo jih v večjih krajih ali mestih. Namenjena so pokopu vojakov. Grobovi običajno niso označeni z imeni.

Slika 7: Vojaško pokopališče (Čepin Tovornik, 26. 2. 2015)

2.2.3 VRSTE GROBOV

Poznamo različne tipe grobov (Tobias, 1998, str. 32-35), in sicer:

2.2.3.1 Vrstni grobovi

So grobovi nanizani v vrstah, med seboj ločeni s prehodi, lahko pa so med grobovi položene kamnite plošče. Za odrasle je grob dolg 250 cm in širok od 90 do 130 cm.

Slika 8: Vrstni grobovi (Arzenšek, 26. 2. 2015)

2.2.3.2 Družinski ali dvojni grob

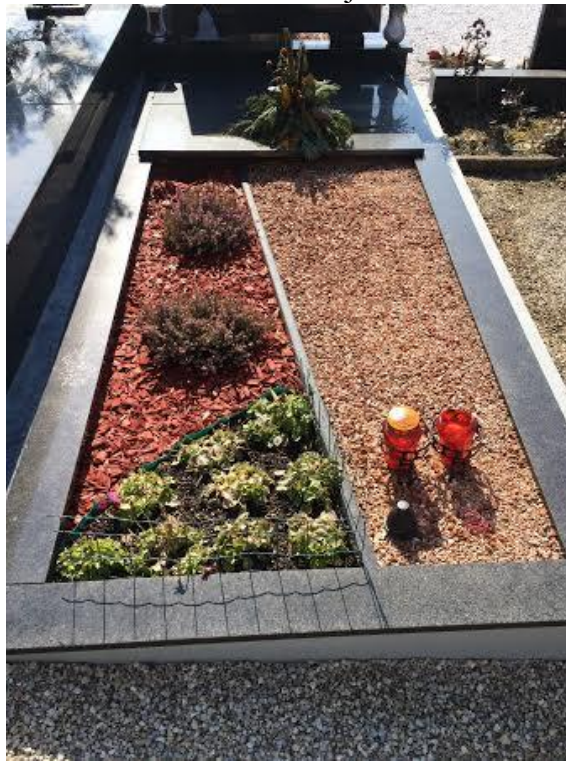
Ima vse lastnosti vrstnega groba, obsega najmanj 3 grobna polja, ostal je last družine, prešel v dedovanje. Danes so družinski grobovi dvojni (dvojno grobno polje). Maksimalna dimenzija družinskega groba je 250cm x 250 cm.

Slika 9: Družinski ali dvojni grob (Arzenšek, 26. 2. 2015)

2.2.3.3 Enojni grob

Predstavlja osnovo, iz katere se je razvilo več oblik in velikosti grobov. Vanje so polagali pokojne moške, ki niso imeli potomstva. Maksimalne dimenzije: dolžina 250 cm, širina 90 cm.

Slika 10: Enojni grob (Arzenšek, 26. 2. 2015)

2.2.3.4 Žarni grob

Je najmanjši in se je razvil šele s pridobitvijo krematorija. Velikost žarnih grobov je od 0,8 m² do 1,2 m². Ob takem grobu pa je problem, da ni dovolj prostora za obiske.

Slika 11: Žarni grobovi (Arzenšek, 26. 2. 2015)

2.2.3.5 Žarne niše

Vgrajene so v razne zidove, kamor se odloži žara.

Slika 12: Žarne niše (Šardi, 28. 2. 2015)

2.2.3.6 Grobnice

So posebne komore ali zgradbe, kjer se odlagajo rakve in sarkofagi pokojnih. Minimalne dimenzije so 3m x 2,5m.

Slika 13: Grobnice (Arzenšek, 26. 2. 2015)

2.3 VRSTE POKOPOV

Poznamo različne vrste pokopov (ljudi), ki se med seboj razlikujejo glede na starost, versko pripadnost, kraj bivanja in drugo.

2.3.1 KLASIČEN POKOP S KRSTO

Za pokop s krsto se odloča vse manj ljudi. Za ta pokop se manj odločajo ljudje, ki živijo v mestih, več pa tisti, ki živijo na podeželju. Za klasični pokop se odločajo predvsem strogi katoliki in zelo stari ljudje. Seveda pa se za krste odločajo tudi tisti, ki imajo grobnice (Agrež, 2004).

Slika 14: Vrste krst (Čepin Tovornik, 15. 1. 2015)

2.3.2 ŽARNI POKOP

Vse več je žarnih pokopov in v prihodnje jih bo verjetno še več. Mnogi se odločajo za žarni pokop zaradi strahu, da bi jih žive pokopali. Mnogi žalujoči menijo, da se je lažje posloviti od žare kot od trupla (Klevišar, 1999, str. 49).

Danes se za upepelitve odloča že več kakor 70 odstotkov Slovencev, najpogosteje na urbanih okoljih in redkeje na podeželju (Cvikl, 2012, str. 25).

Slika 15: Vrste žar (Čepin Tovornik, 15. 1. 2015)

2.3.3 POKOP V MORJE

Kadar se svojci želijo od pokojnika posloviti z raztrosom pepela v morje, je treba najprej pridobiti odločbo, ki jo izda pristojna upravna enota in dovoljuje pokop izven pokopališča. Raztros pepela v morje se opravi na lokaciji, ki jo določi luška kapitanija. Odvisno od izvajalca pogrebne slovesnosti in velikosti ladje se protokol lahko začne v Seči ali na pomolih v Piranu, Portorožu ali Valdoltri. Od tam se ladja z udeleženci odpelje na odprto morje, kjer se opravi obred raztrosa pokojnika (Cvikl, 2012, str. 29).

Slika 16: Raztros pokojnikovega pepela v morje (Splet, 2. 3. 2015)

2.3.4 DIAMANTNI POKOP

Algordanza AG (Chur, Švica) je mlado in inovativno podjetje, ki iz pepela preminulih ustvari edinstvene diamante. Diamant že od nekdaj velja za simbol neminljivosti, spomina in ljubezni.

Slika 17: Diamanti iz človeškega pepela (Čepin Tovornik, 29. 1. 2015)

Kako nastane diamant?

Pepel pokojne osebe je treba pripeljati v Švico v laboratorij podjetja Algordanza. S kemijskimi in fizikalnimi postopki laboranti izvedejo ekstrakcijo ogljika, ki se pod visoko temperaturo in pritiskom spremeni v grafit. S postopkom HPHT (High Pressure High Temperature) se grafit pripravlja za diamantno transformacijo. Tej fazi pravimo sinteza diamanta. Za začetek rasti se dodajo diamantni kristali, okoli katerih se izoblikujejo drugi kristali. Diamant pod navedenimi pogoji raste do želene velikosti (od 3 do 9 mesecev), nato se začetni kristali ločijo. Ko je faza zaključena, je rezultat grobi diamant, ki ga je treba ročno zbrusiti in spolirati, nato pa se opravi nadzor kakovosti in nazadnje izdaja certifikata. Vsak diamant prejme tudi garancijo o izvoru diamanta iz predanega pepela (Babajić, 2012, str. 26).

2.4 TERENSKO DELO

Za lažjo predstavitev različnih načinov pokopa smo se odpravili na terensko delo. Obiskali smo Žale v Ljubljani, pogrebno dejavnost Veking d.o.o. in celjsko pokopališče, pokopališče na Dolu pri Hrastniku in pokopališče v Šmarju pri Jelšah.

2.4.1. LJUBLJANA – POGREBNO PODJETJE ŽALE

15. 1. 2015 smo se raziskovalki in mentor napotili v Ljubljano. Na pogrebem podjetju Žale nas je sprejel gospod Domen Kokalj, vodja sprejemne pisarne. Odgovoril nam je na nekaj vprašanj, nam pokazal krematorij in povedal, kako poteka delo pri njih.

Žale so pomemben arhitekturni projekt največjega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. Njegov najznamenitejši objekt je Vhodni portal, ki ločuje mesto živih in mesto mrtvih. Arhitekturni oče Novih Žal je Marko Mušič, ki je z osrednjimi geometričnimi postavljenimi grobnimi polji idealiziral mesto mrtvih. Posebnost Novih Žal je Gaj spomina – to je prostor, ki je namenjen raztrosu pepela. Leta 1976 je Peter Kerševan razvil idejo objekta z upepeljevalnico, poslovnimi dvoranami, mrliškimi vežicami in upravno stavbo (Martinčič, 2014, str. 15 – 17).

Ljubljana leta 1914 dobi svoj Mestni pogrebni zavod. Ta je skrbel za javni interes in uresničevanje ciljev enotnega vodenja te dejavnosti vse od takrat in še danes. Leta 1927 Mestni pogrebni zbor postane edini priznani pogrebni zavod v Ljubljani. Med leti 1914 in 1927 doživi kar velike vzpone kot so nakup prvega avtofurгона, potrditev Plečnikovega gradbenega programa in načrta za mrliške vežice (Martinčič, 2014, str. 32, 33).

Slika 18: Plečnikove Žale (Čepin Tovornik, 15. 1. 2015)

Leta 1938 se začne gradnja Plečnikovih Žal, ki pa je trajala dve leti. Po vojni sledi ustanovitev Državnega gospodarskega podjetja Žale. Kot pogrebni zavod pa so Žale razglašene leta 1954, ko prevzamejo s tem povezane naloge: pogrebno službo, oskrbništvo pokopališč ter vrtnarstvo in cvetličarne. Kasneje pa so vpisane kot Komunalno podjetje Žale. V naslednji letih pridobijo veliko zemljiškega prostora za nadaljnjo širitev. Leta 1978 začne obratovati upepeljevalnica. Leta 2004 so praznovali 90. obletnico delovanja podjetja, leta 2007 pa prejeli znak evropske dediščine (Martinčič, 2014, str. 42, 56, 80, 109, 112).

2.4.1.1 Krematorij

V Sloveniji imamo dve upepeljevalnici, manjša je v Mariboru in večja v Ljubljani na Žalah. Na Žalah imajo štiri krematorije, v katere gre po eno truplo, ki gori uro in pol na 700 do 1100 stopinj Celzija (Zupan, Raičevič, 2009)

Slika 19: Krematorij v Ljubljani (24 ur.com)

2.4.1.2 Potek upepelitve

Truplo pokojnega najprej leži v hladni komori vse dokler se svojci pokojnega ne odločijo za upepelitev. Nato zaposleni v upepeljevalnici pokojnega uredijo in ga položijo v krsto za upepeljevanje. Sledi pregled mrliškega oglednika, ki potrdi identiteto umrlega, preveri zobni status ter morebitne priložene predmete. Po pregledu krsto prevzame upepeljevalec, na kateri je list z potrebnimi podatki, zraven še doda šamotno ploščico, na kateri je številka pokojnika. Vse skupaj gre nato v peč. Ko se upepelitev zaključi, pepel shranijo v posebno posodo in jo odnesejo v mlin, kjer se zmanjša volumen kosti. Nato vse skupaj dajo v žaro, zraven pa še dajo šamotno ploščico in vse skupaj zapečatijo. To osnovno žaro se nato položi še v okrasno žaro (Zupan, Raičevič, 2009).

Slika 20. Upepeljevalna komora (24 ur.com)

Spodnja slika prikazuje šamotno ploščico, ki je iz materiala, ki ne razpade, in se da v notranjost žare. Na njej so napisani ime, priimek, rojstni podatki in podatki o smrti ter odtis kraja upepeljevanja.

Slika 21: Šamotna ploščica (24 ur.com)

2.4.2 CELJE - VEKING d. o. o.

Pogrebno dejavnost Veking d. o. o. smo obiskali 29. 1. 2015. Gospa Kelher, direktorica Vekinga nas je seznanila s potekom njihovega dela in razvojem podjetja skozi čas ter odgovorila na naša vprašanja.

Slika 22: Zgradba podjetja Veking d. o. o. (Čepin Tovornik, 29. 1. 2015)

Na spodnji sliki je poslovilna dvorana, kjer se lahko svojci in prijatelji poslovijo od umrlega. V njej je 90 sedežev, sprejme pa 120 ljudi. Edina v Sloveniji pa ima avtomatiziran dvižni podij.

Slika 23: Poslovilna dvorana (Čepin Tovornik, 29. 1. 2015)

Podjetje Veking, d. o. o. organizira in opravlja klasične in žarne pokope, pokop v morju, raztros pepela, pokop otrok, pokop v grobnico, tihi in anonimni pokop. Preden pa se pokop opravi, se lahko svojci in prijatelji od pokojnega poslovijo v poslovilni dvorani.

Imeli smo možnost poskusiti težo prazne žare, nato pa smo lahko poskusili še težo žare, v kateri je bil pepel pokojnika.

Slika 24: Preskušanje teže žare (Čepin Tovornik, 29. 1. 2015)

Podjetje Veking se ukvarja z upravljanjem pokopališča, to so prekopi, ekshumacije (prekopi že pokopanih ljudi v krstah), prevoz pokojnikov, vodi in vzdržuje kataster komunalnih naprav, evidenco o grobovih in pokojnih ter evidenco o sklenjenih pogodbah o najemu grobnega prostora. Ko ljudje ne želijo več skrbeti za grobnico in/ali jo želijo prodati, se morajo grobnice sprazniti. Na spodnji sliki lahko vidimo krsto, ki so jo lastniki grobnice ob prodaji pustili v njej.

Slika 25: Krsta iz grobnice

2.4.3 POKOPALIŠČE DOL PRI HRASTNIKU

Površina pokopališča je 16.600 m². Na pokopališču Dol pri Hrastniku upravljajo s približno 2600 grobovi – enojnimi, dvojnimi, otroškimi, žarnimi, grobnicami. Za približno 2300 grobov zaračunavamo najemnino, ostali so neaktivni, brez najemnikov. Novozgrajenih je 92 klasičnih grobov in 56 žarnih. Imajo še 80 prostih opuščenih grobov in 48 otroških grobov.

Na leto v povprečju opravijo 109 pokopov (zadnjih 15 let) na pokopališčih v občini Hrastnik, od tega 3 do 4 v Turju, Dragi, Podkraju in v Gorah, ostale pa v Dolu. V letu 2014 so imeli 96,64 % žarnih pokopov.

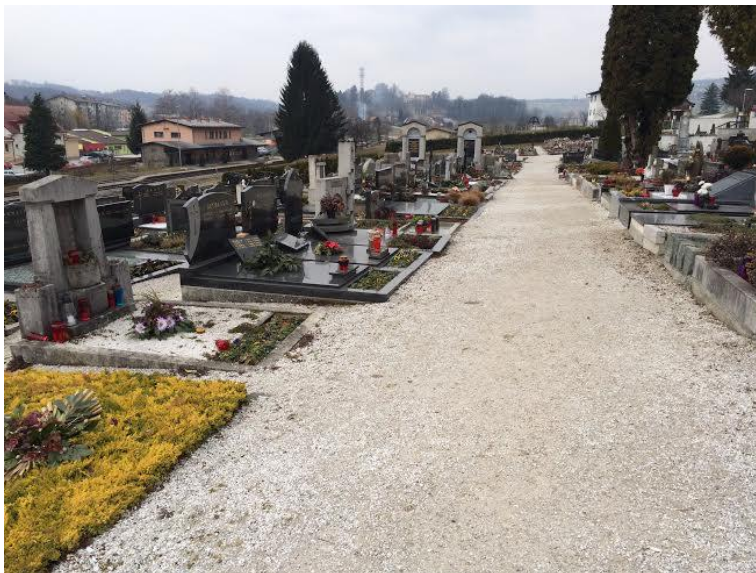
Slika 26: Pokopališče Dol pri Hrastniku (Šardi, 28. 2. 2015)

2.4.4 POKOPALIŠČE ŠMARJE PRI JELŠAH

Upravitelj pokopališča Šmarje pri Jelšah je podjetje Gekott, pogrebna služba, cvetličarna, trgovina, d. o. o., katere direktor je g. Radko Kvas. Poleg tega pokopališča ima v upravljanju še pokopališča v občinah Šmarje pri Jelšah, Šentjur, Rogatec, Podčetrtek in Kozje. Prevoze pa izvajajo po celotni Sloveniji. Povprečno imajo en pogreb na dan.

Dosegljivi so 24 ur na dan preko celega leta. V podjetju je 11 ljudi redno zaposlenih in 9 ljudi pogodbeno.

Pokopališče Šmarje pri Jelšah je veliko 4360 m² s približno 860 grobov, kjer imajo enojne, družinske, žarne, otroške grobove in tri grobnice. Letos pripravljajo na pokopališču tudi prostor za raztros pepela. Na leto je od 50 do 60 pokopov na tem pokopališču.

Slika 27: Pokopališče Šmarje pri jelšah (Arzenšek, 28. 2. 2015)

2.5 ZAKONODAJA

Načine pokopa in slovo od pokojnika določa zakonodaja, ki jo je sprejel državni zbor in je objavljena v Uradnem listu, in sicer **Zakon o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter o urejanju pokopališč** (Ur. list SRS, št. 34/84, Ur. list RS, št. 26/90 in 2/04 – ZZdrI-A).

Členi, ki se nanašajo na pokop, so:

11. člen govori o tem, da se pokop oz. upepelitev opravi na podlagi listine o prijavi smrti matičarju in po preveritvi njenega dejanskega nastopa, ki jo opravi pooblaščen oseba po predpisih o mrliški pogrebni službi. Pokop oz. upepelitev se opravi takrat, ko je preteklo najmanj 36 ur od nastopa smrti. Ob večjih nesrečah, v vojni in izredni razmerah pa se opravi skupen pokop. Pred pokopom oz. upepelitvijo se opravi še kontrolni mrliški pregled.

Kje se opravi pokop je napisano v **13. členu**. Pokop se opravi na pokopališču. Zunaj pokopališča se pokop opravi na podlagi za notranje zadeve pristojnega občinskega upravnega organa, ki da soglasje oz. dovoljenje za pokop. Na podlagi dovoljenja se lahko pepel iz žare raztrosi na določenem kraju izven pokopališča.

16. člen govori o tem, da se umrlega položi v krsto in pokoplje v grob za klasični pokop, v vrstni grob ali grobnico. Če je umrli upepeljen, se ostanki shranijo v žaro in pokopljejo v grob za klasični pokop, v žarni grob ali pa se pepel raztrese na določenem prostoru, ki je na pokopališču ali izjemoma izven pokopališča.

O načinu pokopa je napisano v **15. členu**, v katerem se način pokopa in pogrebne svečanosti opravijo na željo umrlega. Če da umrli ni izrazil svoje volje, se o tem odloči oseba, ki je stalno živela z njim oz. najbližji sorodniki umrlega. Če umrla oseba nima svojcev, se o načinu pokopa odloči pristojni upravni organ občine, v kateri je oseba umrla ali bila najdena.

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 VZOREC

Osnova za obdelavo podatkov je bilo 484 anketnih vprašalnikov, ki so bili poslani preko spletne elektronske pošte, reševali pa so jih dijaki, srednja generacija (učitelji in drugi) ter starejša generacija (upokojenci). Opravljeni pa so bili tudi štirje intervjuji.

3.2 ČAS RAZISKAVE

S spletnim anketiranjem sva pričeli 9. 12. 2014 in ga zaključili 25. 1. 2015. Intervjuji so bili opravljeni 15. 1. 2015 z vodjo sprejemne pisarne gospodom Domnom Kokaljem v Ljubljani, 29. 1. 2015, z direktorico Vekinga d.o.o., gospo Angelo Kelher v Celju, 19. 2. 2015 z gospo Nives Venko in 1. 3. 2015 z gospodom Radkom Kvasom v Šmarju pri Jelšah.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

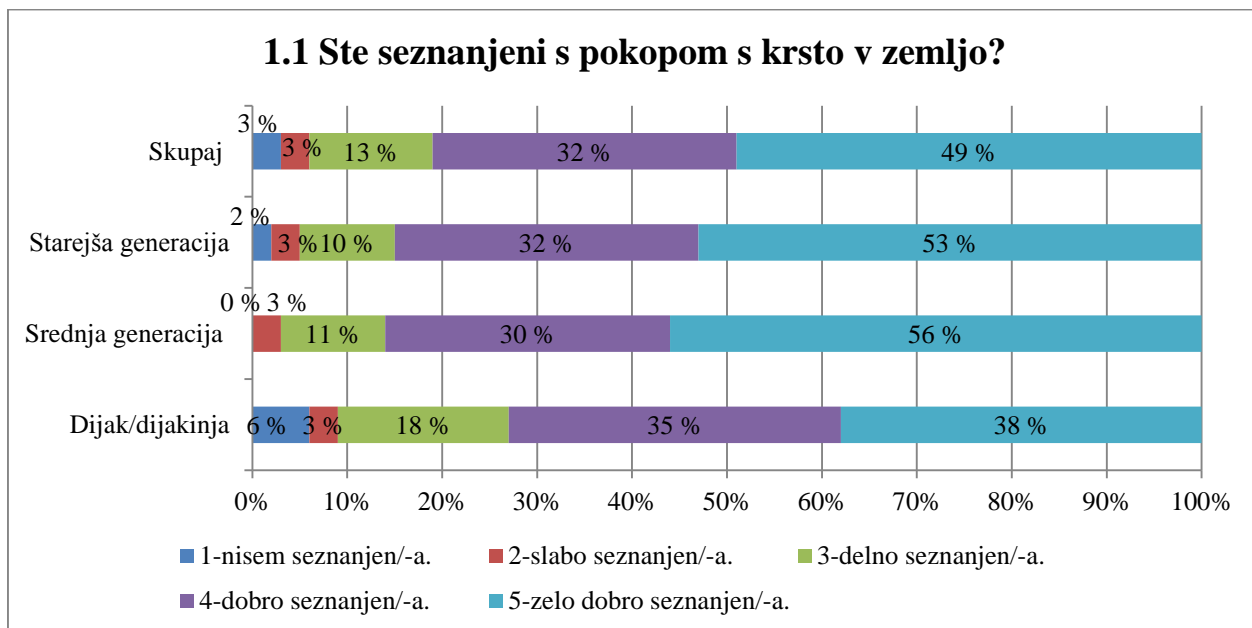
Spletni anketni vprašalnik sva ustvarili s pomočjo spletne aplikacije Google Drive. Zbrane podatke sva obdelali in predstavili v odstotkih ter prikazali v grafih.

3.4 RERULTATI RAZISKAVE

Na naslednjih straneh so prikazani rezultati spletnega vprašalnika za vsako vprašanje posebej.

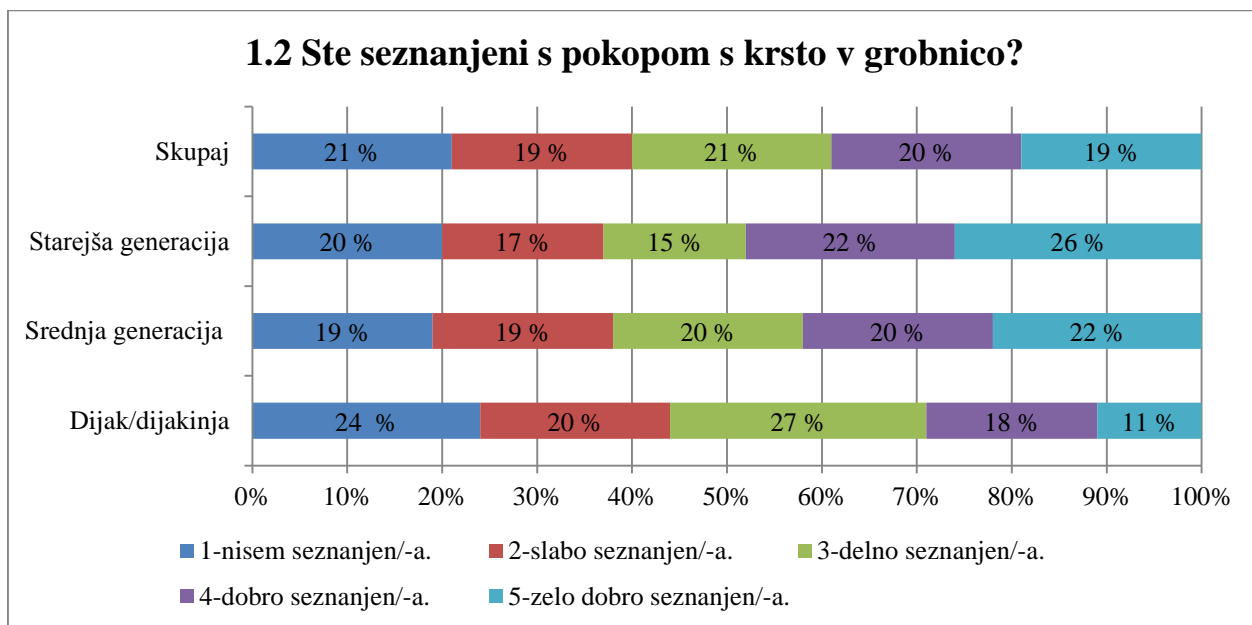
1. Ste seznanjeni o vrstah pokopov?

V nadaljevanju sledi analiza grafov na temo seznanjenosti ljudi o različnih pokopih.

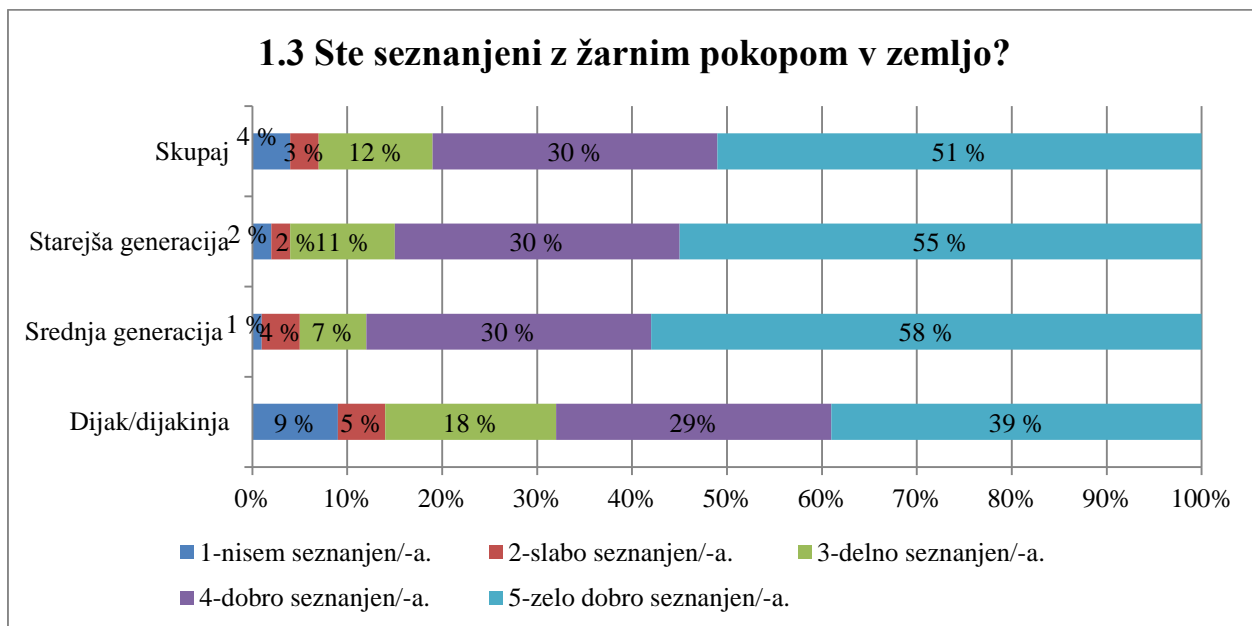
Graf 1: Ste seznanjeni s pokopom s krsto v zemljo?

Več kot 80% anketiranih dijakov, kot tudi srednja in starejša generacija, je dobro oz. zelo dobro seznanjenih s pokopom krste v zemljo.

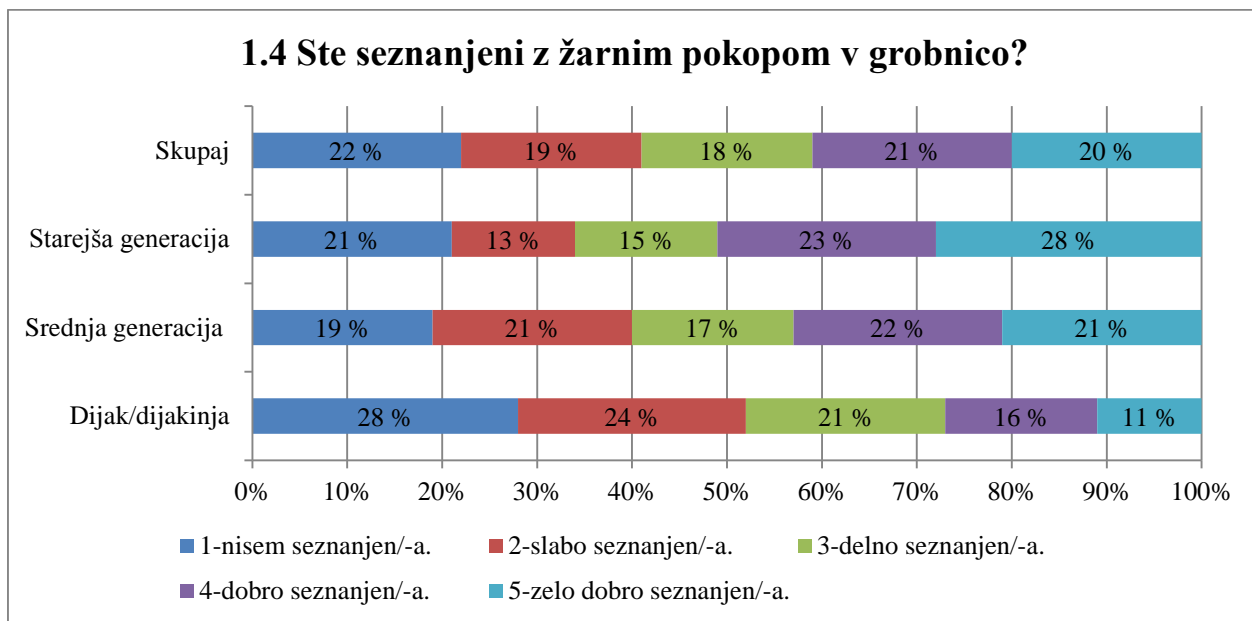
Graf 2: Ste seznanjeni s pokopom s krsto v grobnico?

S pokopom krste v grobnico je dobro in zelo dobro, in s tem najbolj, seznanjena starejša generacija v primerjavi s srednjo generacijo in dijaki.

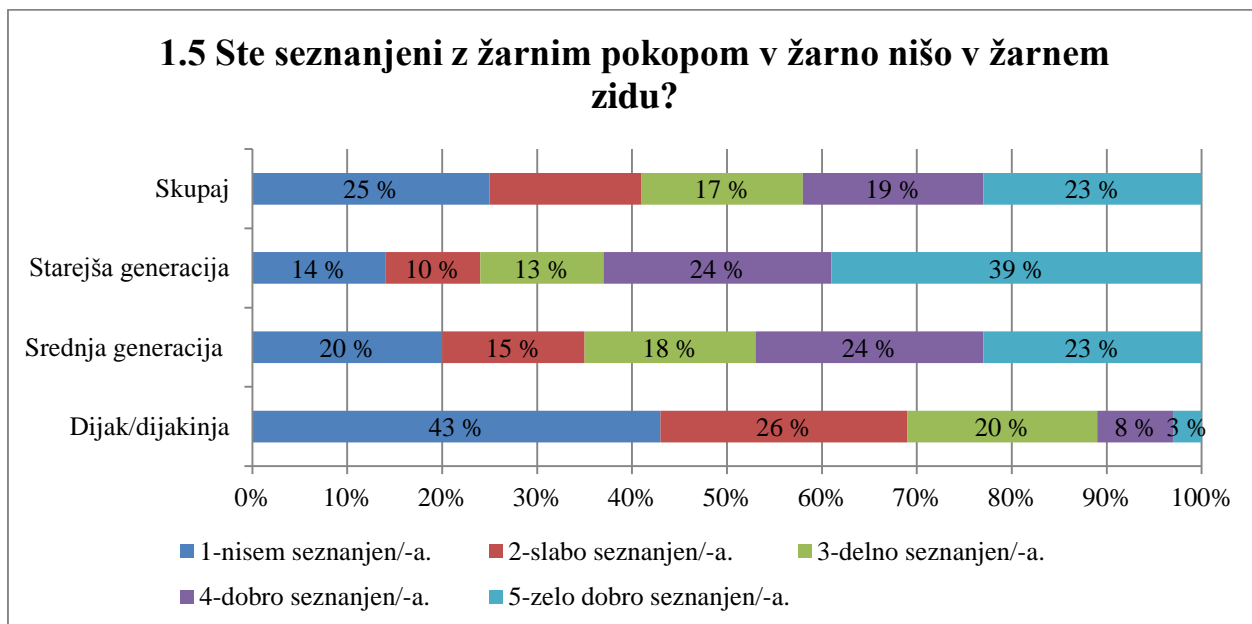
Graf 3: Ste seznanjeni z žarnim pokopom v zemljo?

Z žarnim pokopom v zemljo je najpogosteje zelo dobro seznanjena srednja generacija, najmanj pa dijaki.

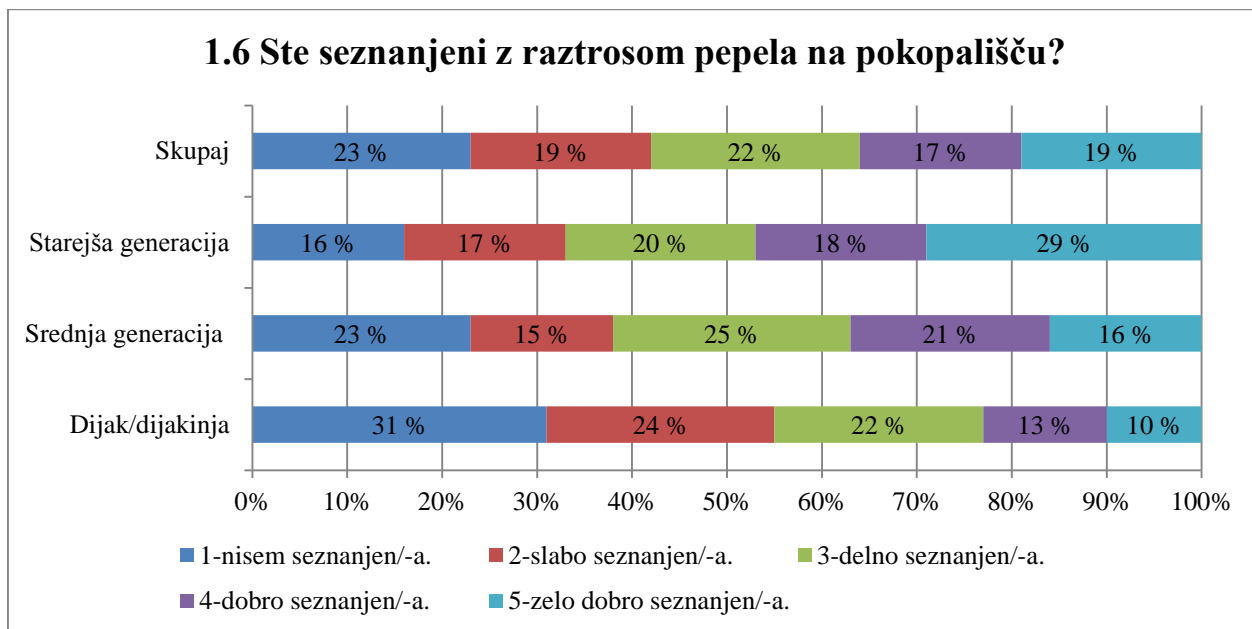
Graf 4: Ste seznanjeni z žarnim pokopom v grobnico?

Starejša generacija je v primerjavi z ostalimi najbolj seznanjena z žarnim pokopom v grobnico.

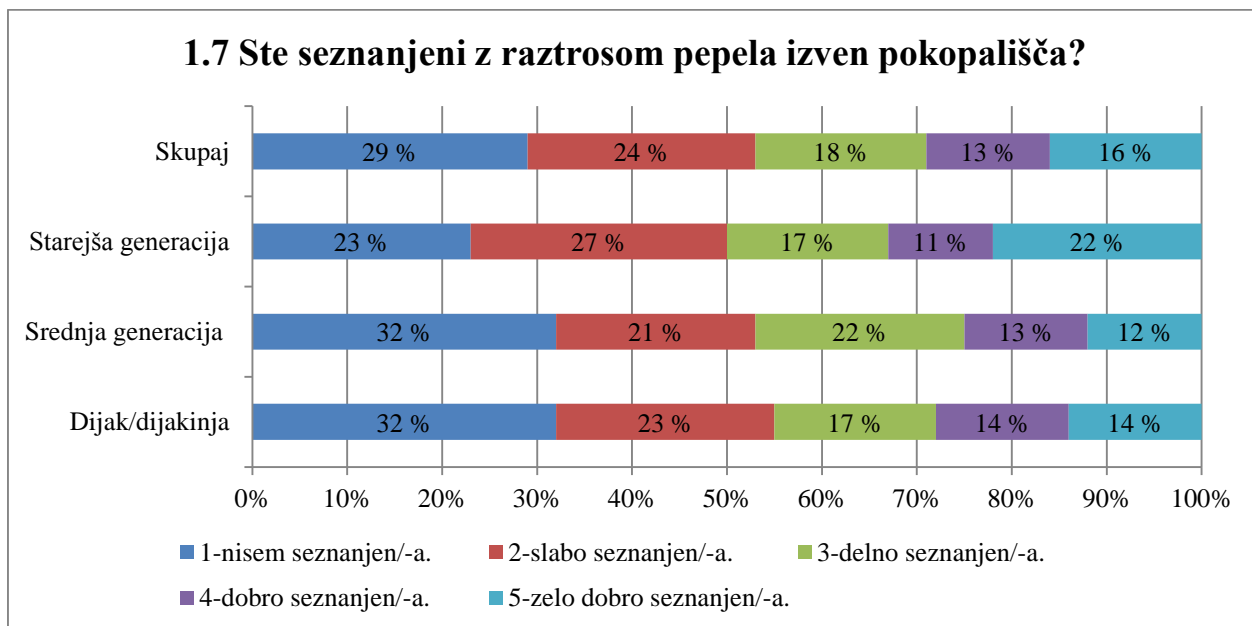
Graf 5: Ste seznanjeni z žarnim pokopom v žarno nišo v žarnem zidu?

Z žarnim pokopom v žarno nišo v žarnem zidu je starejša generacija najbolj seznanjena dobro in zelo dobro, najmanj pa so o tovrstnem pokopu seznanjeni dijaki.

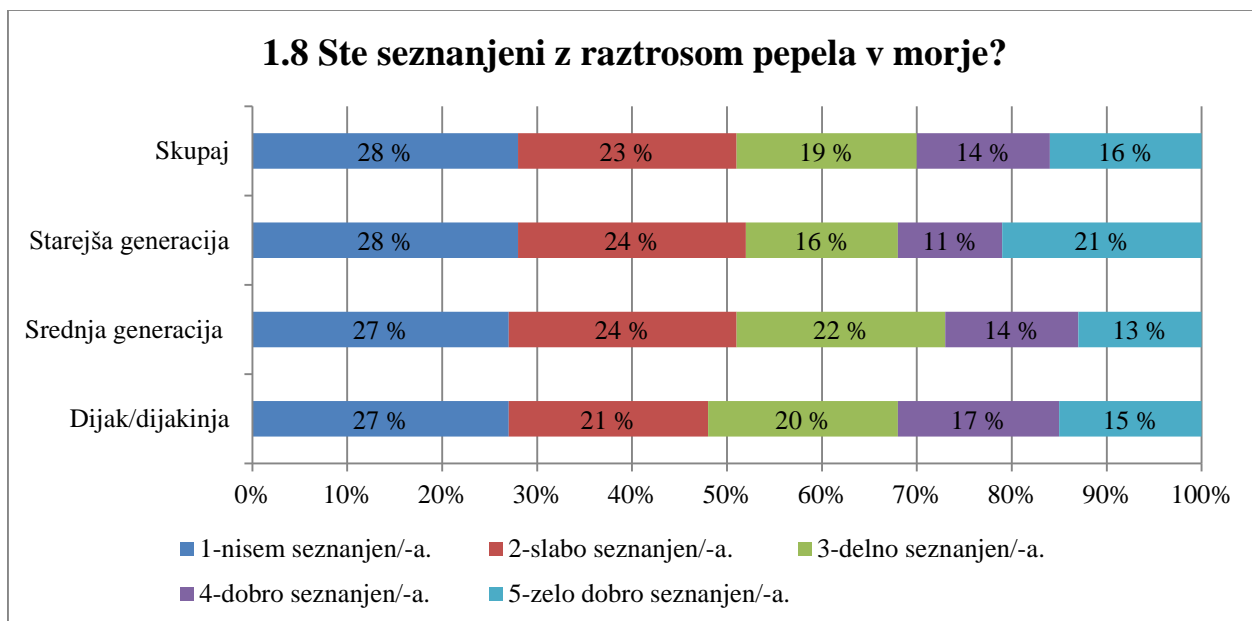
Graf 6: Ste seznanjeni z raztrosom pepela na pokopališču?

Z raztrosom pepela po pokopališču je najbolj dobro in zelo dobro seznanjena starejša generacija, najmanj pa dijaki.

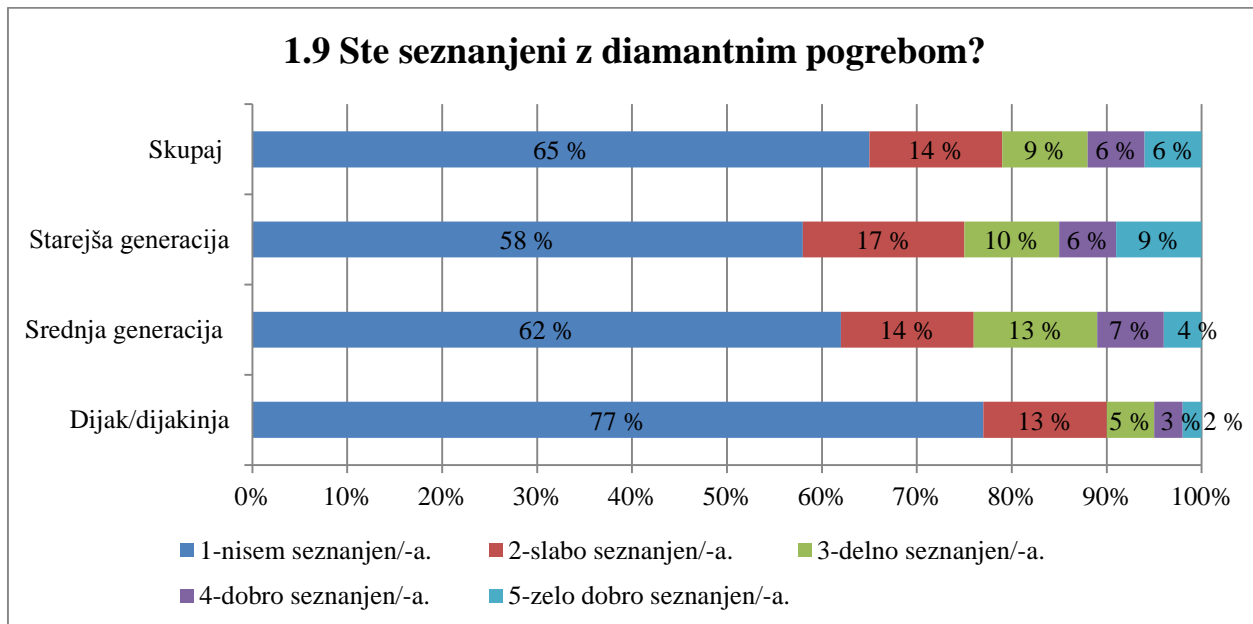
Graf 7: Ste seznanjeni z raztrosom pepela izven pokopališča?

Z raztrosom pepela izven pokopališča je najbolj seznanjena starejša generacija.

Graf 8: Ste seznanjeni z raztrosom pepela v morje?

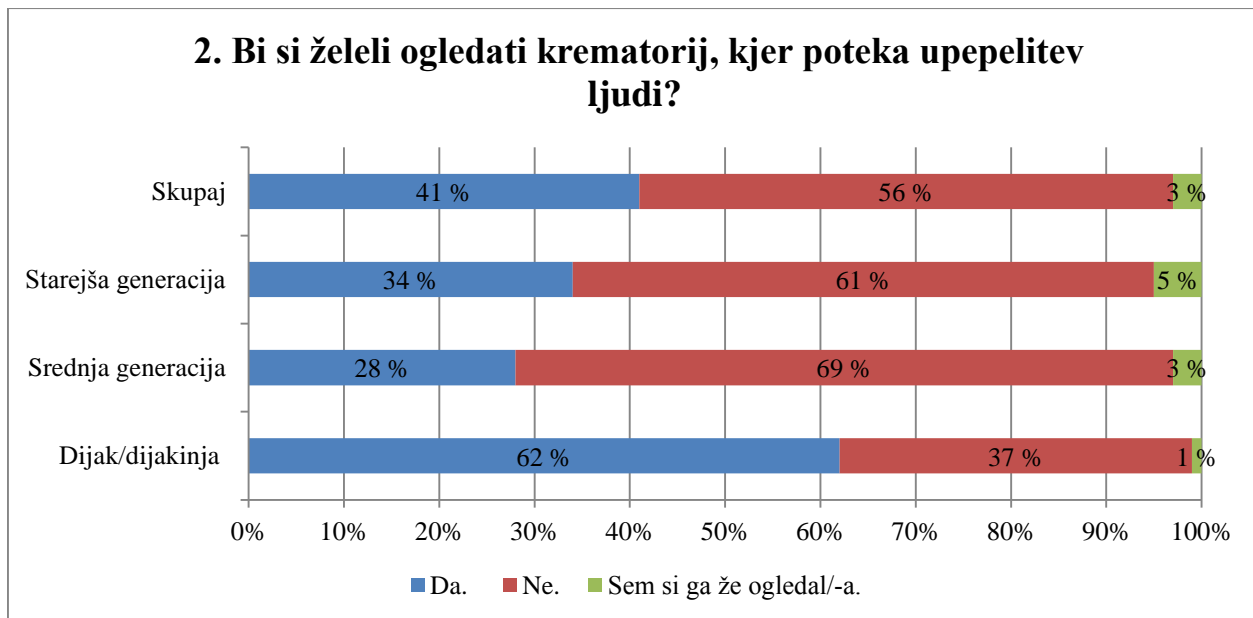
Starejša generacija in dijaki so v enakem odstotku (32 %) dobro in zelo dobro seznanjeni z raztrosom pepela v morje, srednja generacija pa le za spoznanje manj (30 %).

Graf 9: Ste seznanjeni z diamantnim pogrebom?

Diamantni način pogreba je za večino anketiranih manj znan način, najbolj je z njim seznanjena starejša generacija.

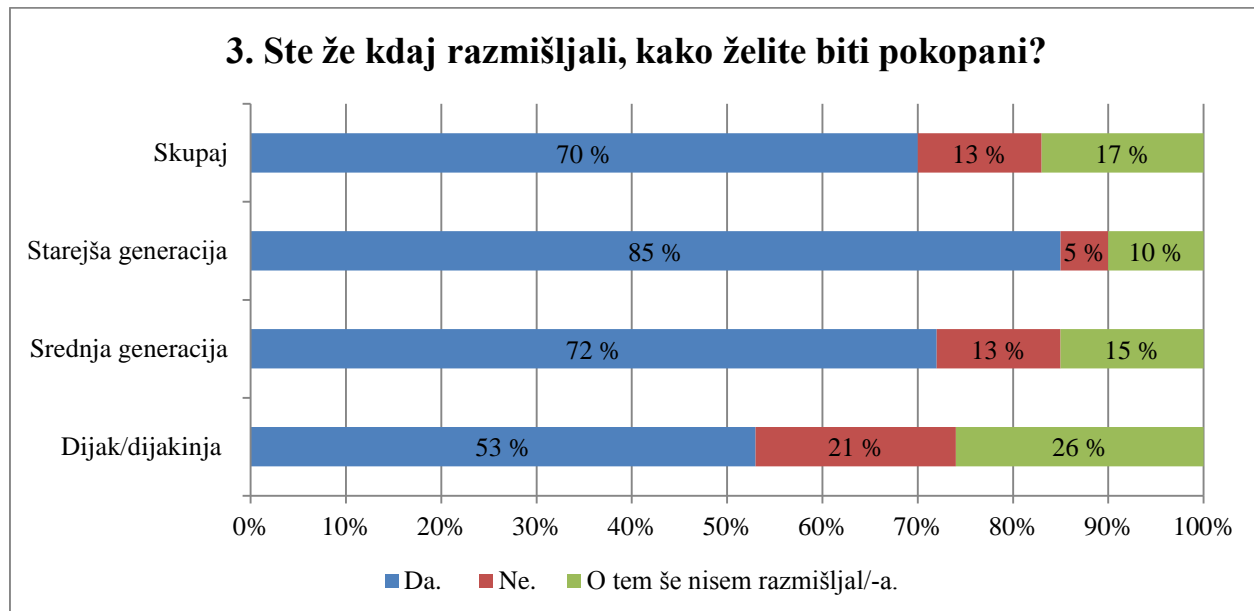
2. Bi si želeli ogledati krematorij, kjer poteka upepelitev ljudi?

Graf 10: Bi si želeli ogledati krematorij, kjer poteka upepelitev ljudi?

Več kot 60 % anketirancev starejše in srednje generacije si ne želi ogledati krematorija, medtem ko kar 62 % dijakov kaže zanimanje za ogled.

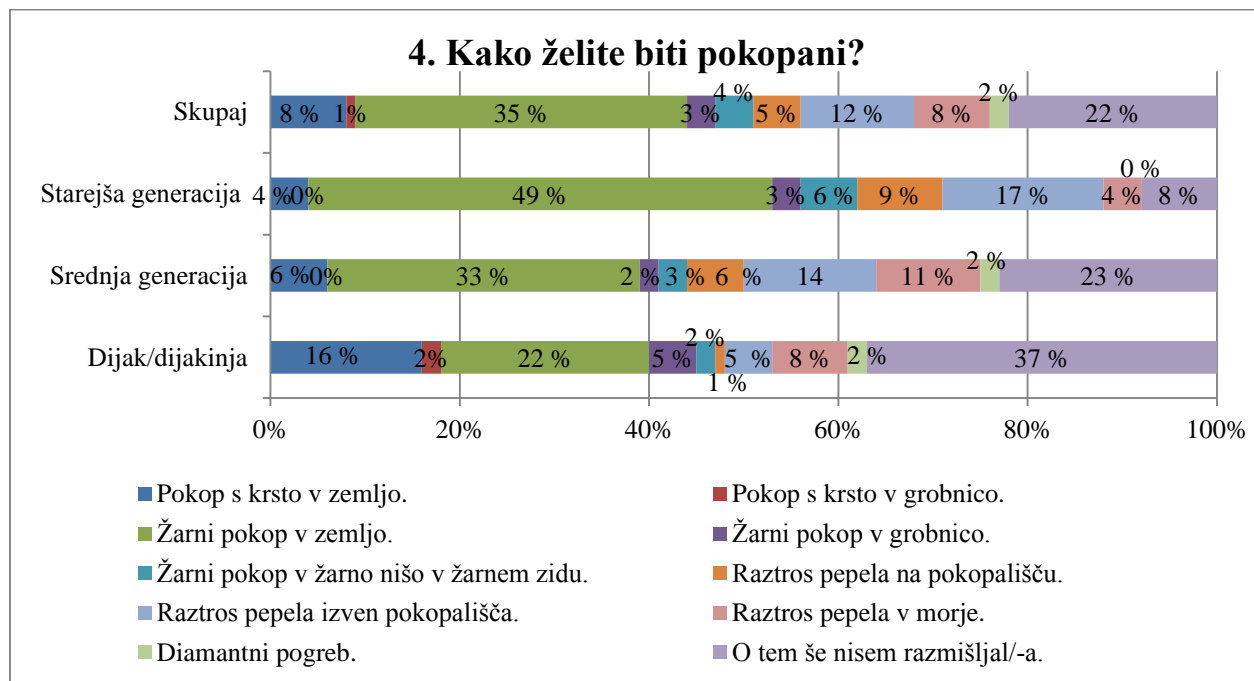
3. Ste kdaj razmišljali, kako želite biti pokopani?

Graf 11: Ste že kdaj razmišljali, kako želite biti pokopani?

Iz grafa je razvidno, da predvsem starejša generacija razmišlja o tem, kako bi želeli biti pokopani.

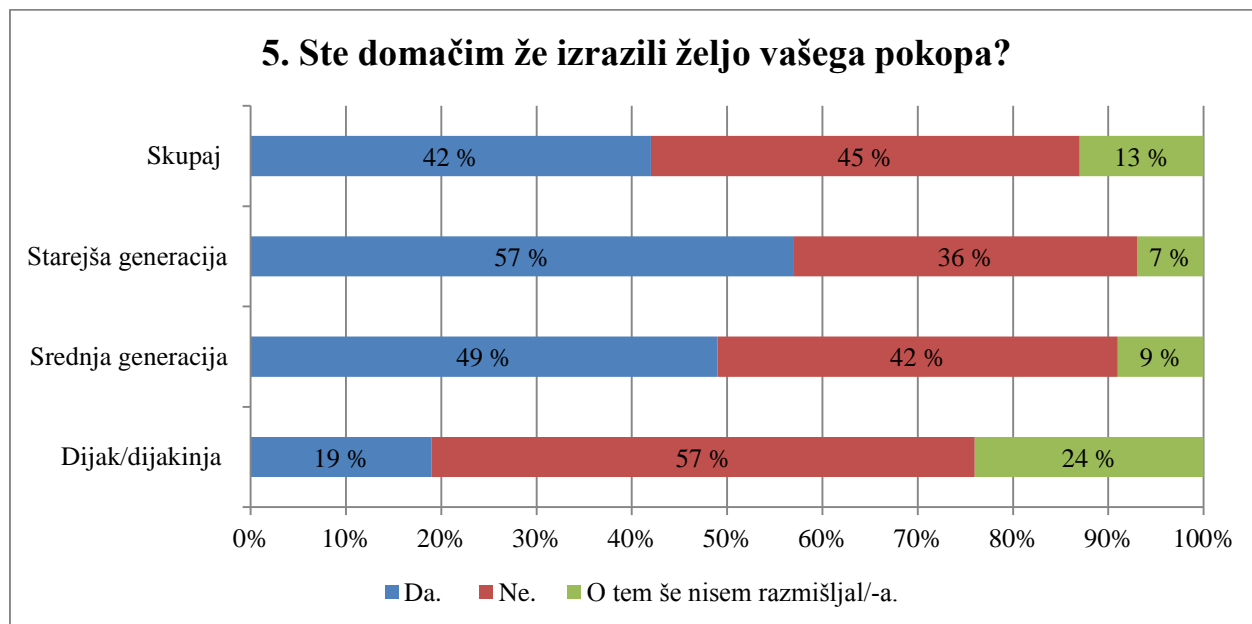
4. Kako želite biti pokopani?

Graf 12: Kako želite biti pokopani?

Anketiranci starejše in srednje generacije, ki so že razmišljali, kako želijo biti pokopani, bi se najpogosteje odločili za žarni pokop v zemljo, največ dijakov pa o tem še ni razmišljalo.

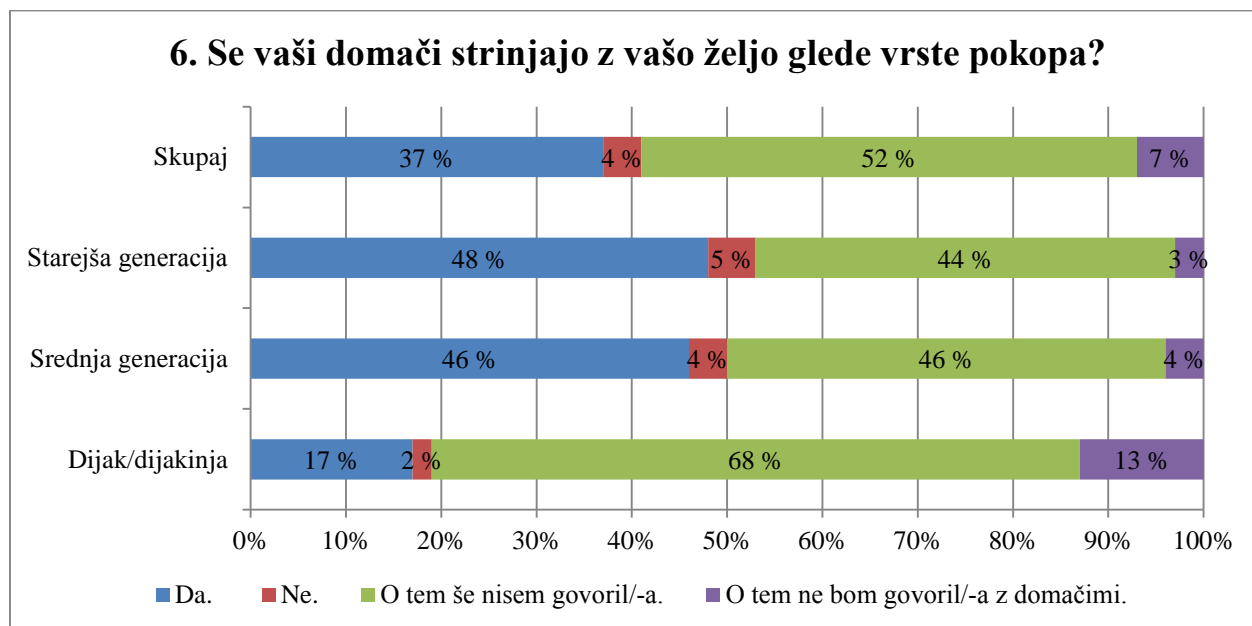
5. Ste domačim že izrazili željo vašega pokopa?

Graf 13: Ste domačim že izrazili željo vašega pokopa?

Željo svojega pokopa so domačim izrazili predvsem anketiranci starejše generacije.

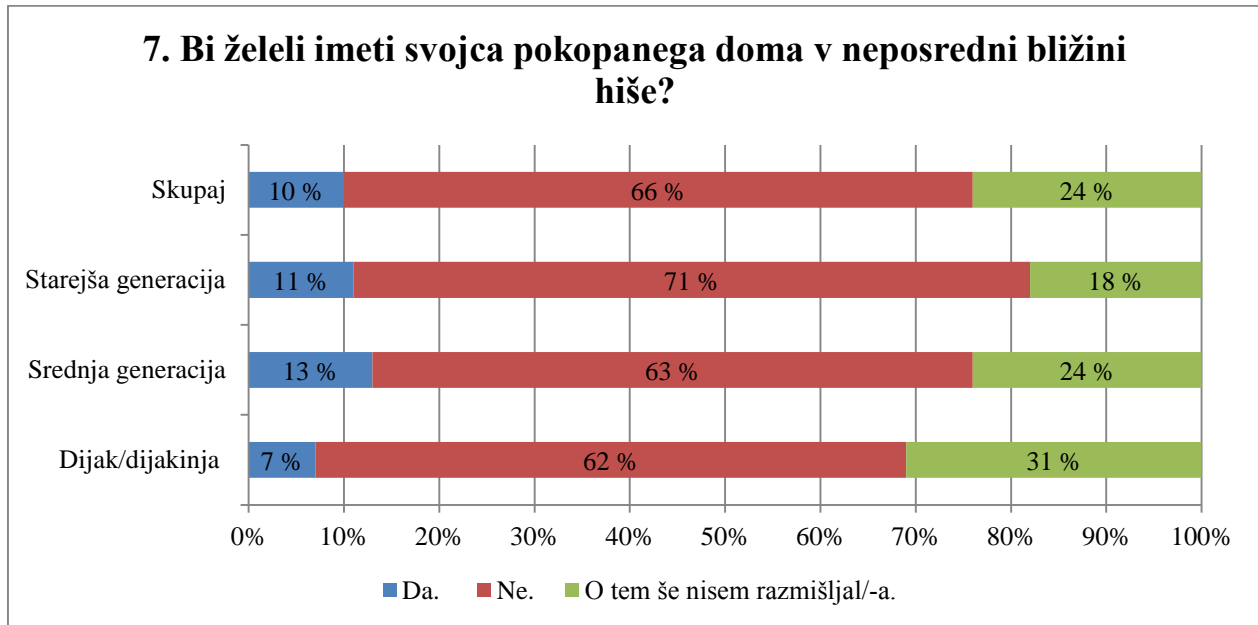
6. Se vaši domači strinjajo z vašo željo glede vrste pokopa?

Graf 14: Se vaši domači strinjajo z vašo željo glede vrste pokopa?

Domači tistih anketiranih, ki so z domačimi že govorili o svoji želji glede pokopa, se z njihovo željo v večini strinjajo.

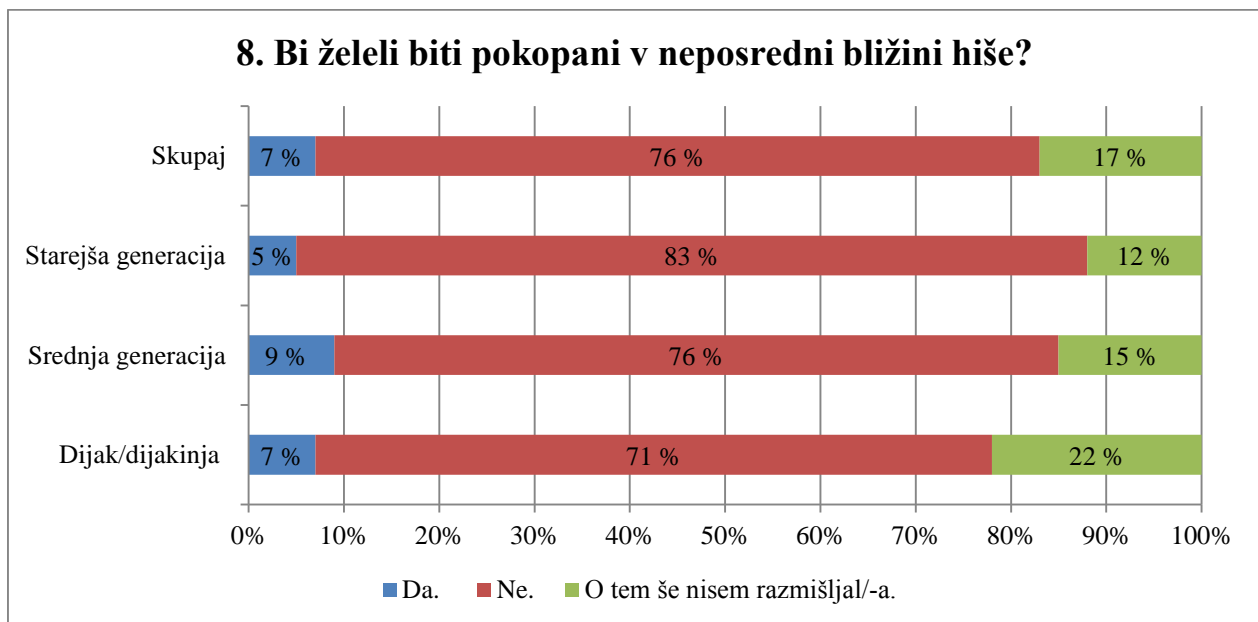
7. Bi želeli imeti svojca pokopanega v neposredni bližini hiše?

Graf 15: Bi želeli imeti svojca pokopanega doma v neposredni bližini hiše?

Večina anketiranih svojega svojca ne bi želelo imeti pokopanega doma v neposredni bližini hiše. Največ (13 %) tistih, ki bi to želeli, pa spada v srednjo generacijo.

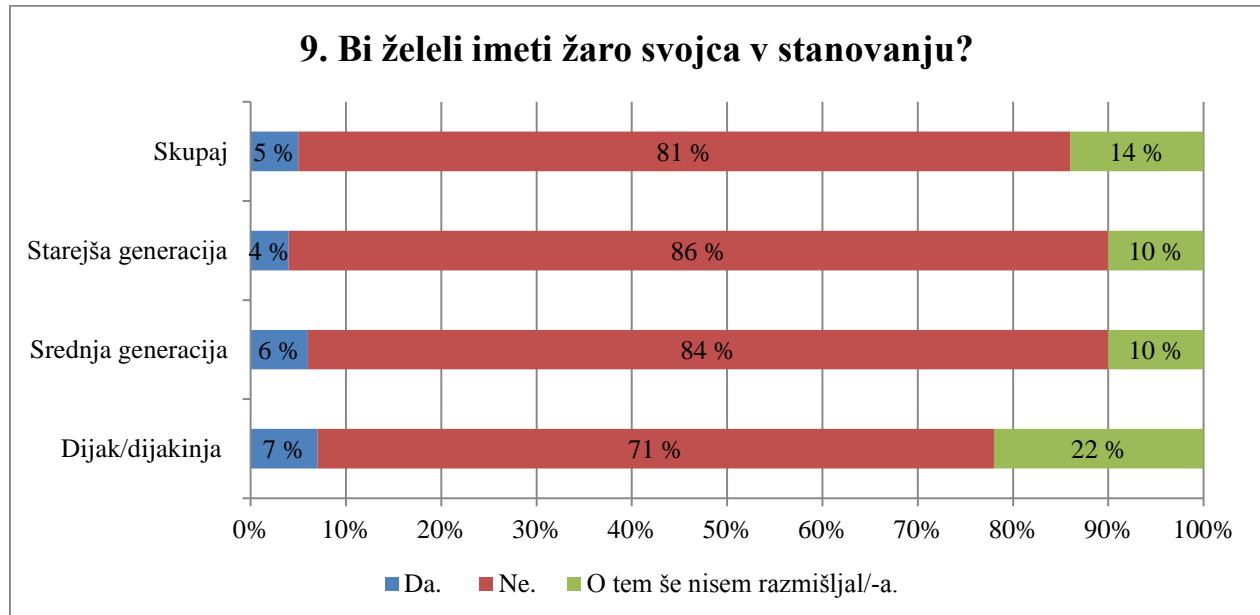
8. Bi želeli biti pokopani v neposredni bližini hiše?

Graf 16: Bi želeli biti pokopani v neposredni bližini hiše?

Več kot 70 % anketiranih ne želi biti pokopanih v neposredni bližini hiše.

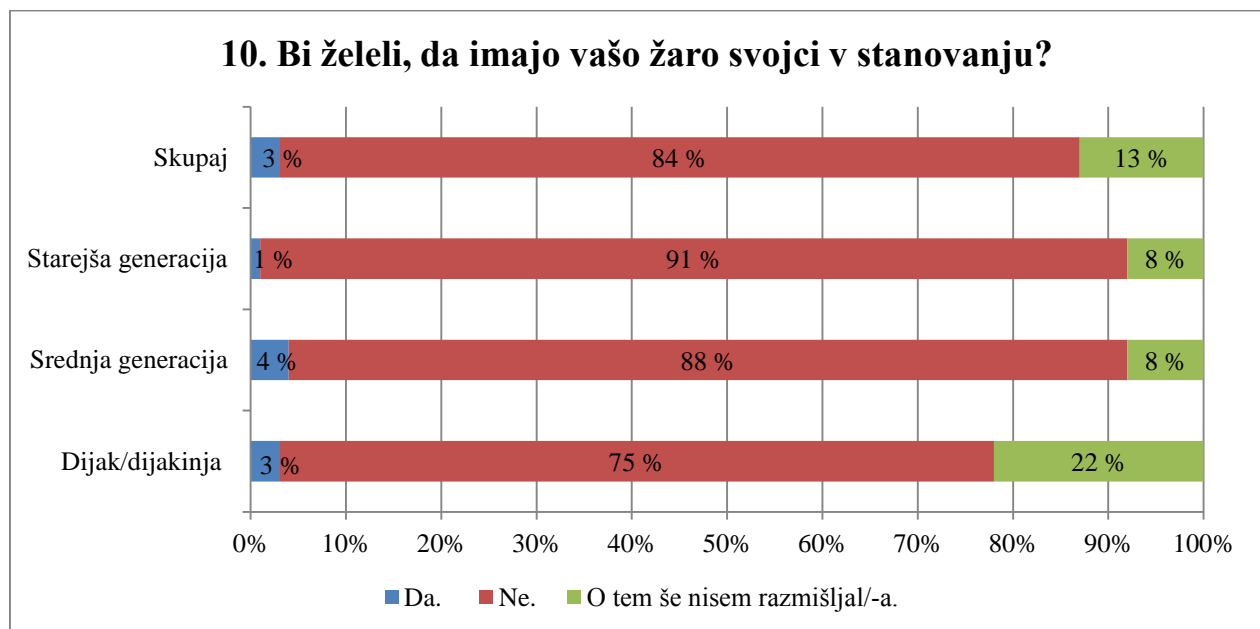
9. Bi želeli imeti žaro svojca v stanovanju?

Graf 17: Bi želeli imeti žaro svojca v stanovanju

Več kot 70 % anketiranih si ne želi imeti žaro svojca v stanovanju. Največ (7 %) tistih, ki bi si to želeli, so dijaki.

10. Bi želeli, da imajo vašo žaro svojci v stanovanju?

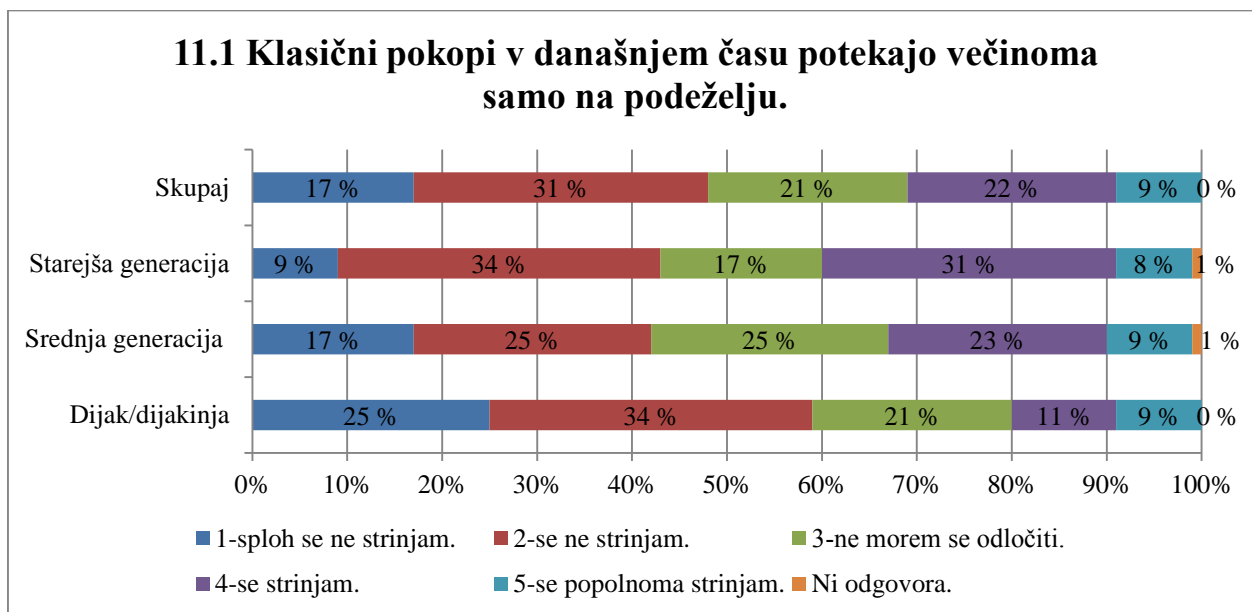

Graf 18: Bi želeli, da imajo vašo žaro svojci v stanovanju

Anketirani v več kot 70 % ne želijo, da bi imeli svojci njihovo žaro v stanovanju.

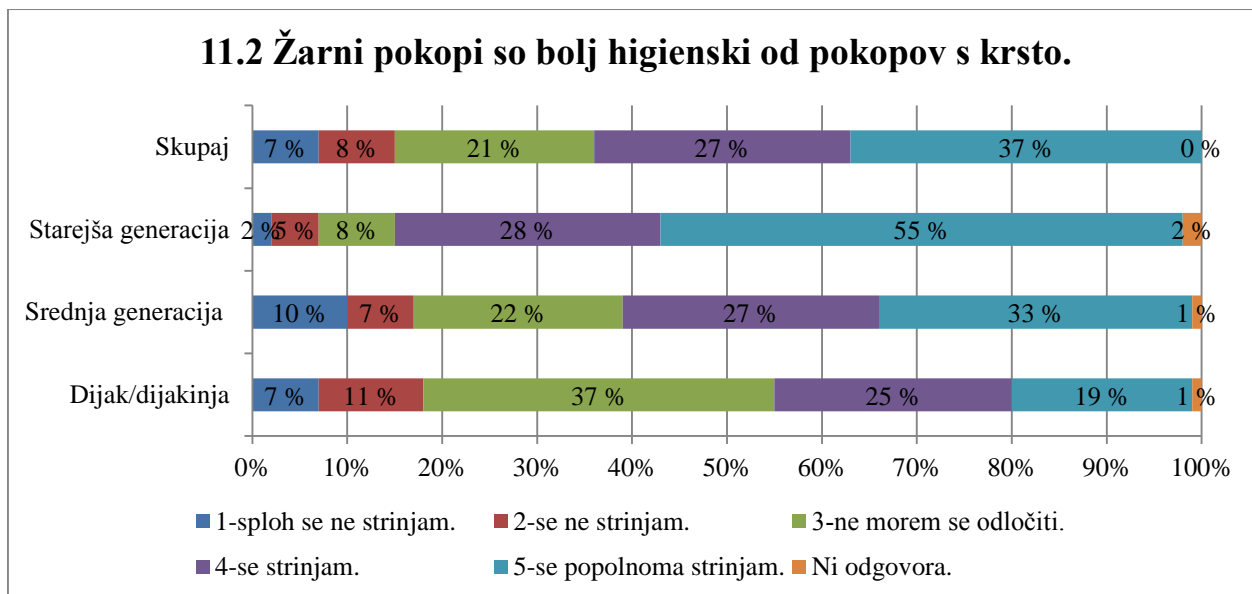
11. Ocenite vaše strinjanje z navedenimi trditvami.

V nadaljevanju sledi analiza grafov o postavljenih trditvah.

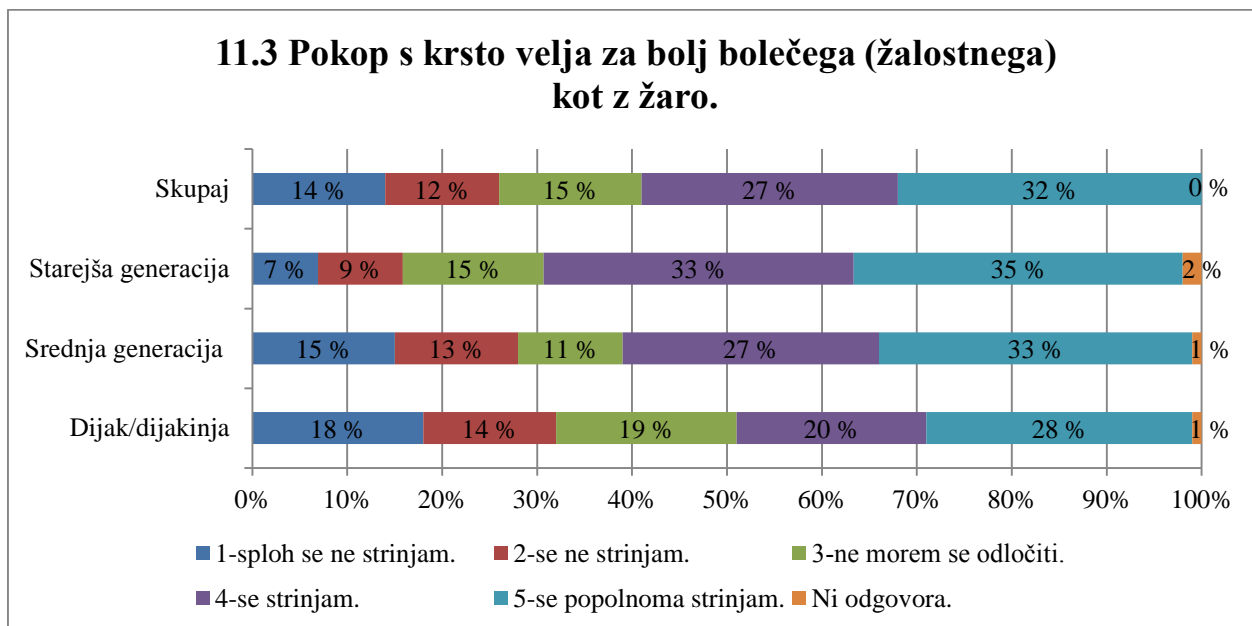
Graf 19: Klasični pokopi v današnjem času potekajo večinoma samo na podeželju.

48 % anketiranih se ne strinja, da klasični pokopi v današnjem času potekajo večinoma samo na podeželju.

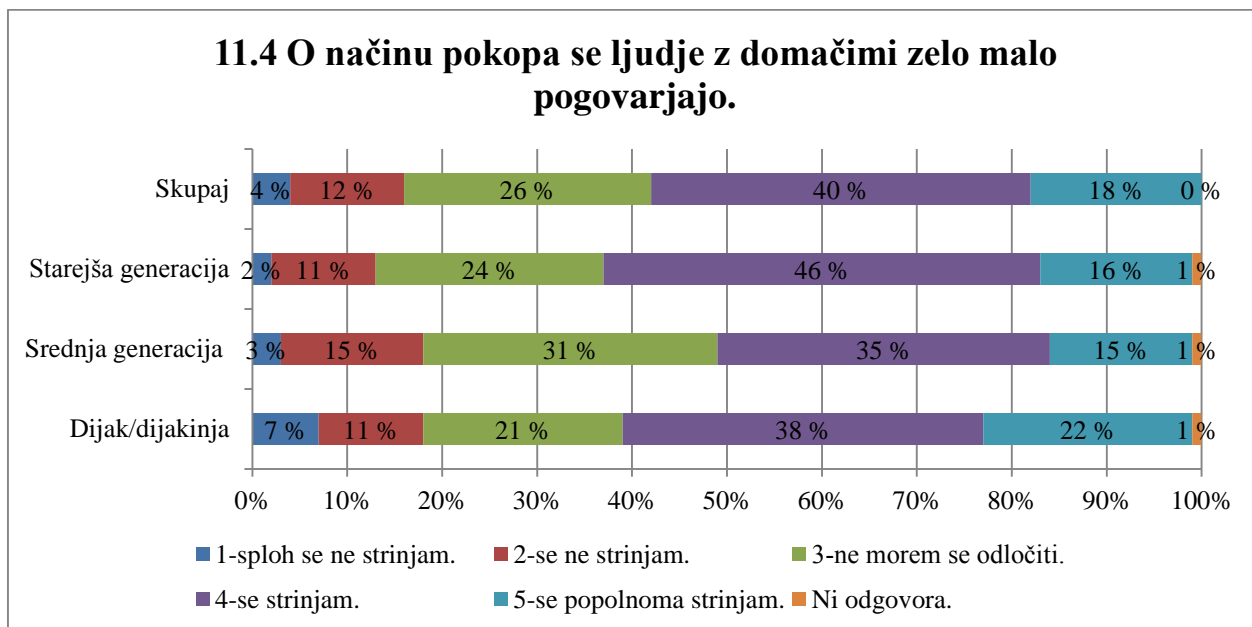
Graf 20: Žarni pokopi so bolj higienski od pokopov s krsto.

Da so žarni pokopi bolj higienski od pokopov s krsto, se strinja oz. popolnoma strinja največ anketiranih starejše generacije, najmanj pa dijaki, ki se najpogosteje glede tega vprašanja niso mogli odločiti.

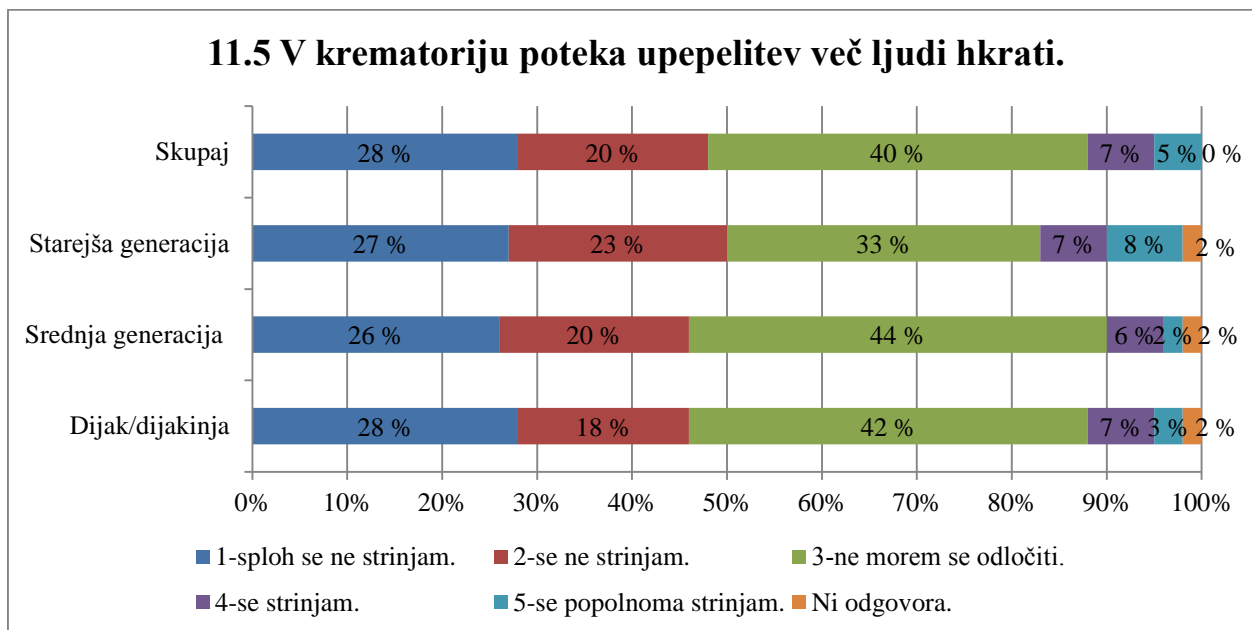
Graf 21: Pokop s krsto velja za bolj bolečega (žalostnega) kot z žaro.

Anketiranci srednje (60 %) in starejše (68 %) generacije se strinjajo oz. popolnoma strinjajo, da je pokop s krsto bolj boleč kot žarni pokop, dijaki tako menijo v 48 %.

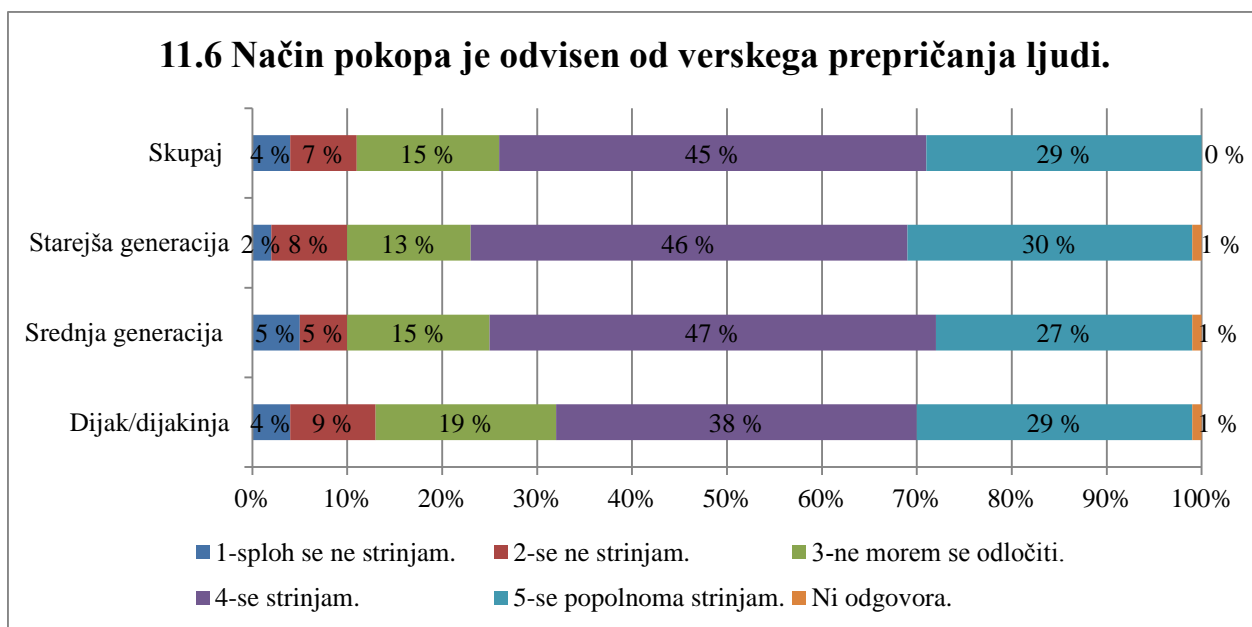
Graf 22: O načinu pokopa se ljudje z domačimi zelo malo pogovarjajo.

Več kot polovica anketiranih se strinja oz. popolnoma strinja, da se ljudje z domačimi zelo malo pogovarjajo o načinu pokopa.

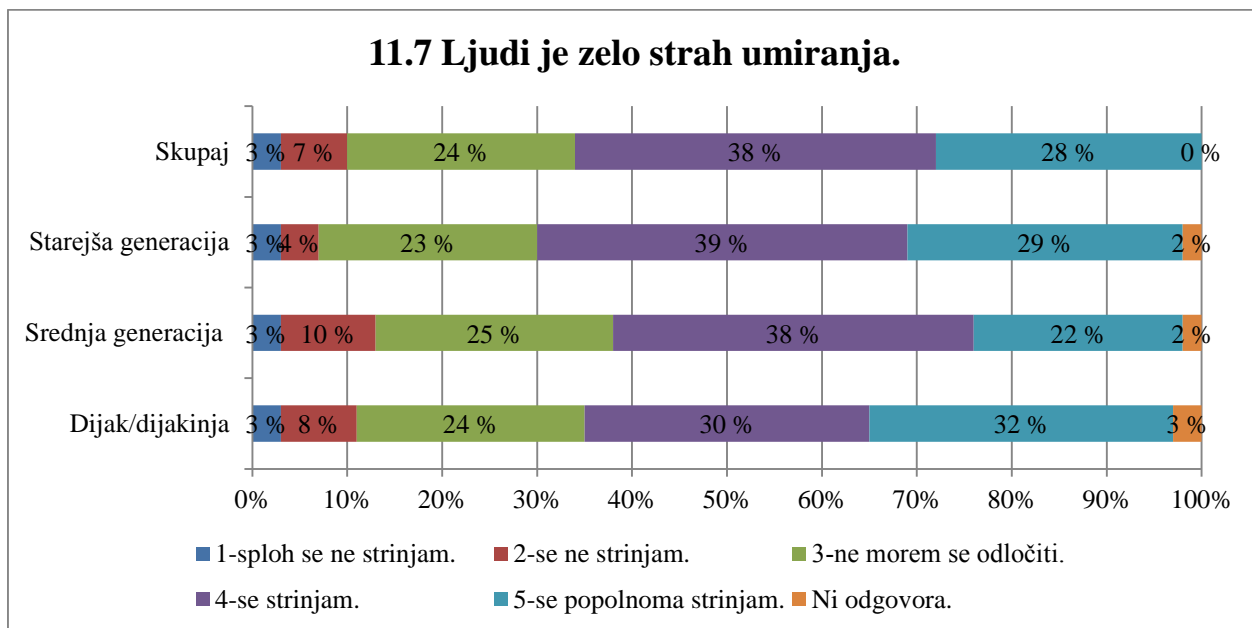
Graf 23: V krematoriju poteka upepelitev več ljudi hkrati.

40 % anketiranih ne ve, ali poteka v krematoriju upepelitev več ljudi hkrati. Da se s tem ne strinja oz. sploh ne strinja, pa meni 48 % anketiranih.

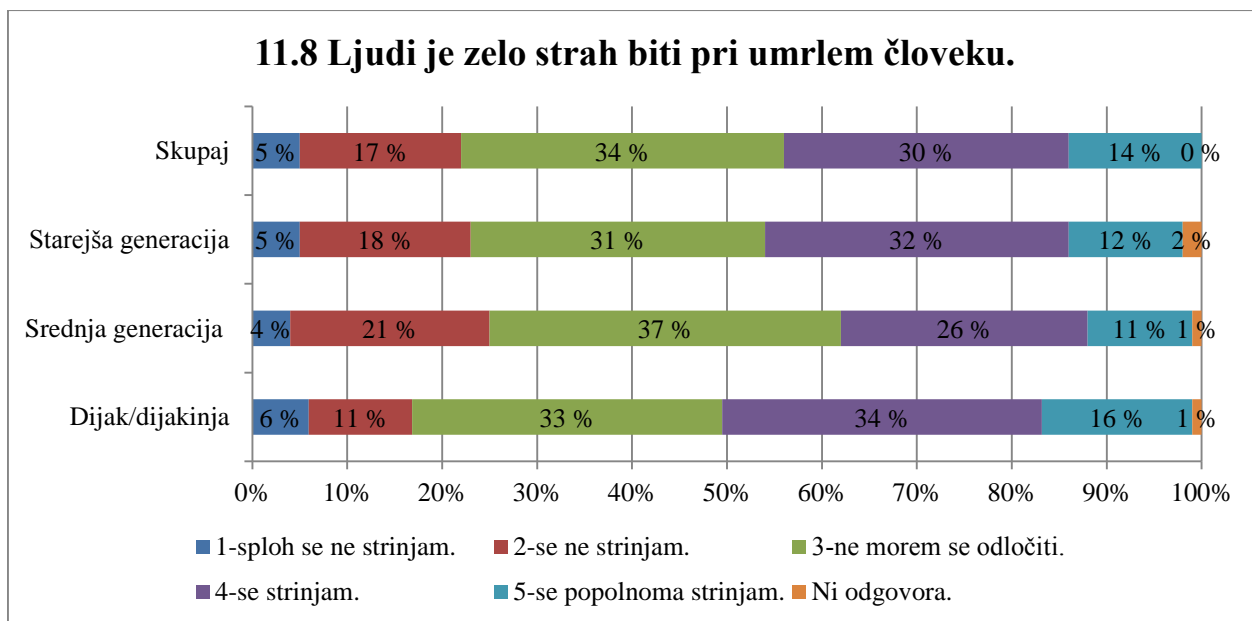
Graf 24: Način pokopa je odvisen od verskega prepričanja ljudi.

Da je način pokopa odvisen od verskega prepričanja ljudi, meni 74 % vseh anketiranih, med njimi največ anketiranih starejše generacije.

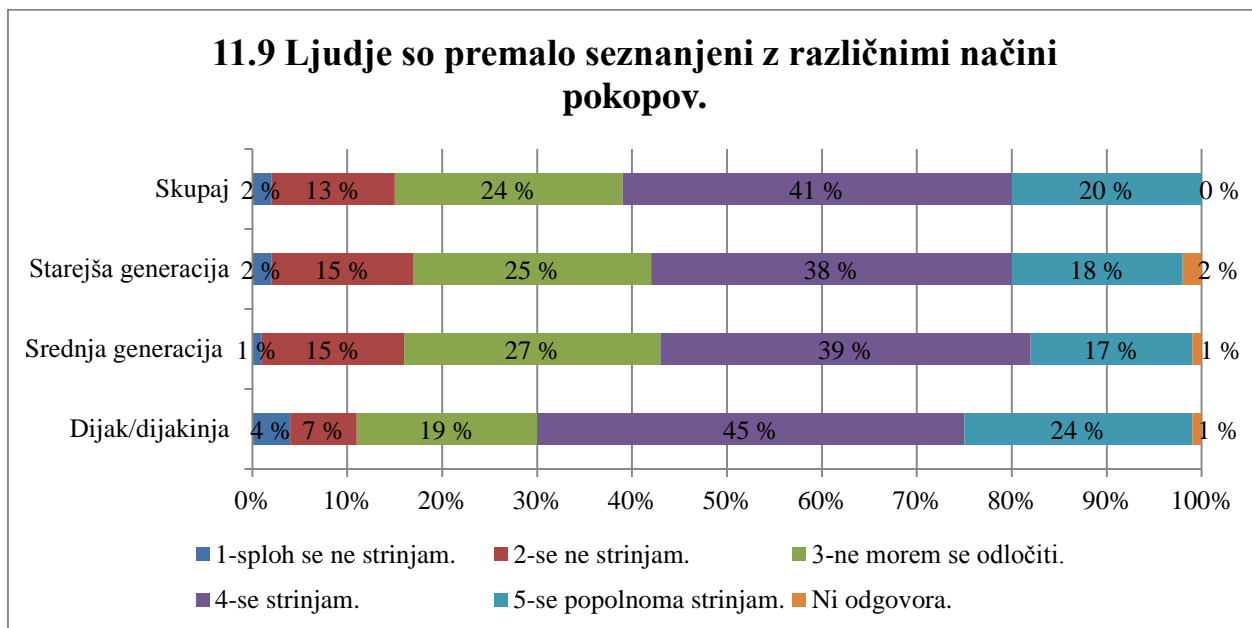
Graf 25: Ljudi je zelo strah umiranja.

S trditvijo, da je ljudi zelo strah umiranja, se strinja oz. popolnoma strinja 66 % vseh anketiranih, med njimi največ anketiranih starejše generacije.

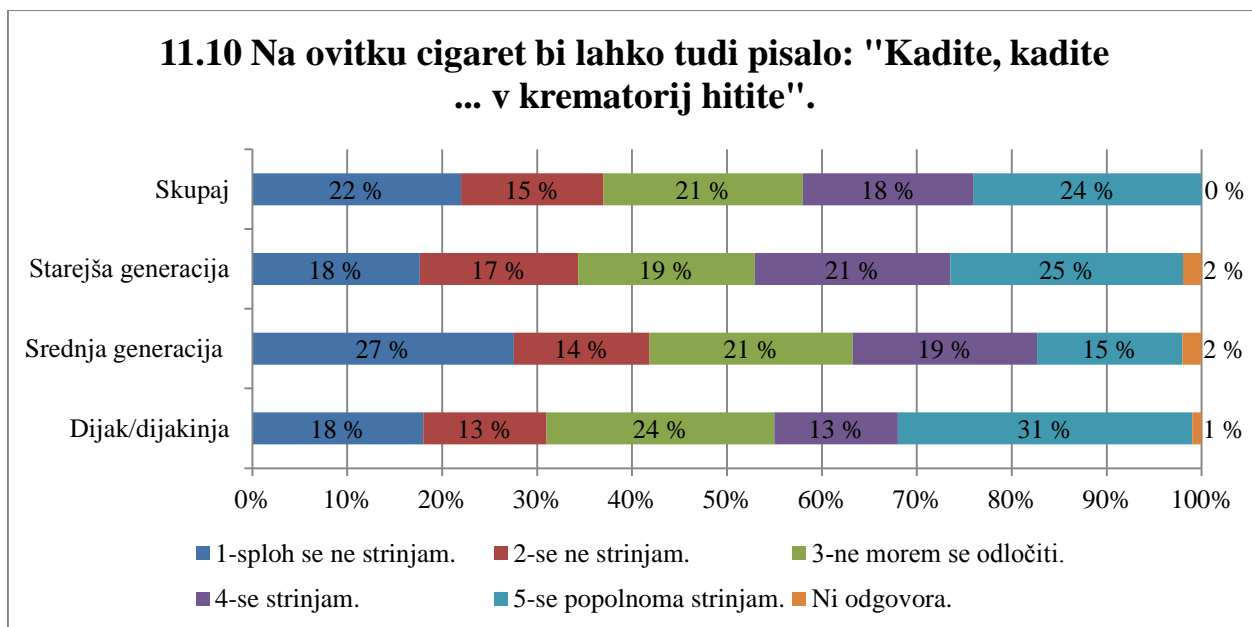
Graf 26: Ljudi je zelo strah biti pri umrlem človeku.

Da je ljudi zelo strah biti pri umrlem človeku, se strinja oz. popolnoma strinja 44 % vseh anketiranih, med njimi je takšnega mišljenja polovica anketiranih dijakov.

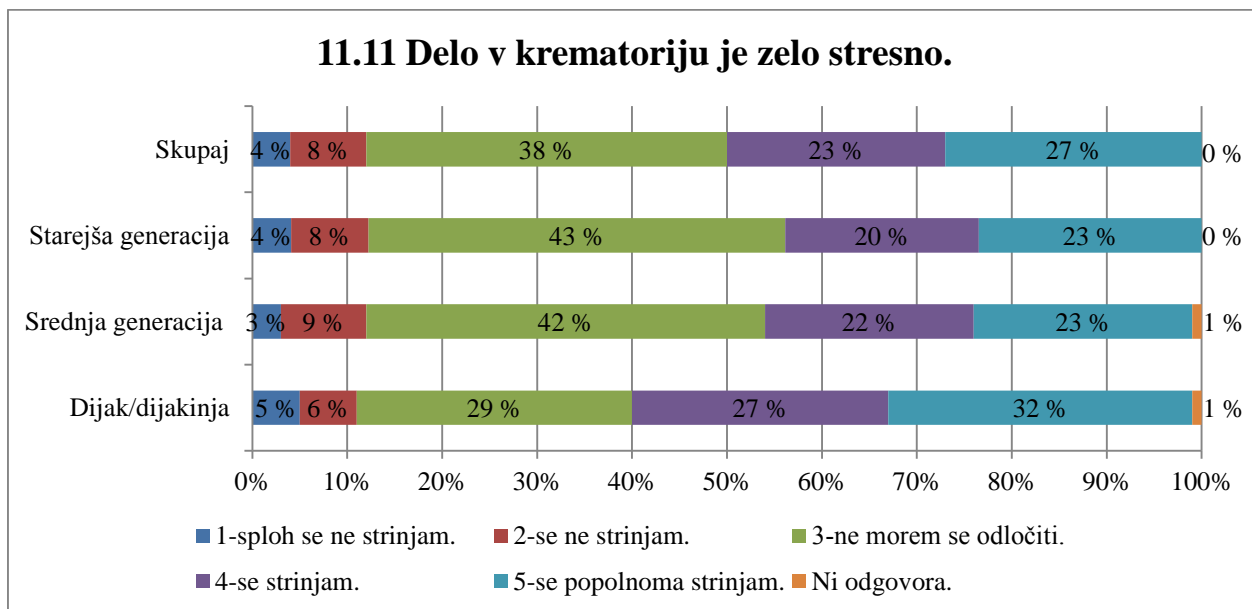
Graf 27: Ljudje so premalo seznanjeni z različnimi načini pokopov.

S trditvijo, da so ljudje premalo seznanjeni o različnih načinih pokopov, se strinja oz. popolnoma strinja 61 % vseh anketiranih, med njimi največ dijakov, saj jih je tako odgovorilo kar 69 %.

Graf 28: Na ovitku cigaret bi lahko tudi pisalo: "Kadite, kadite ... v krematorij hitite".

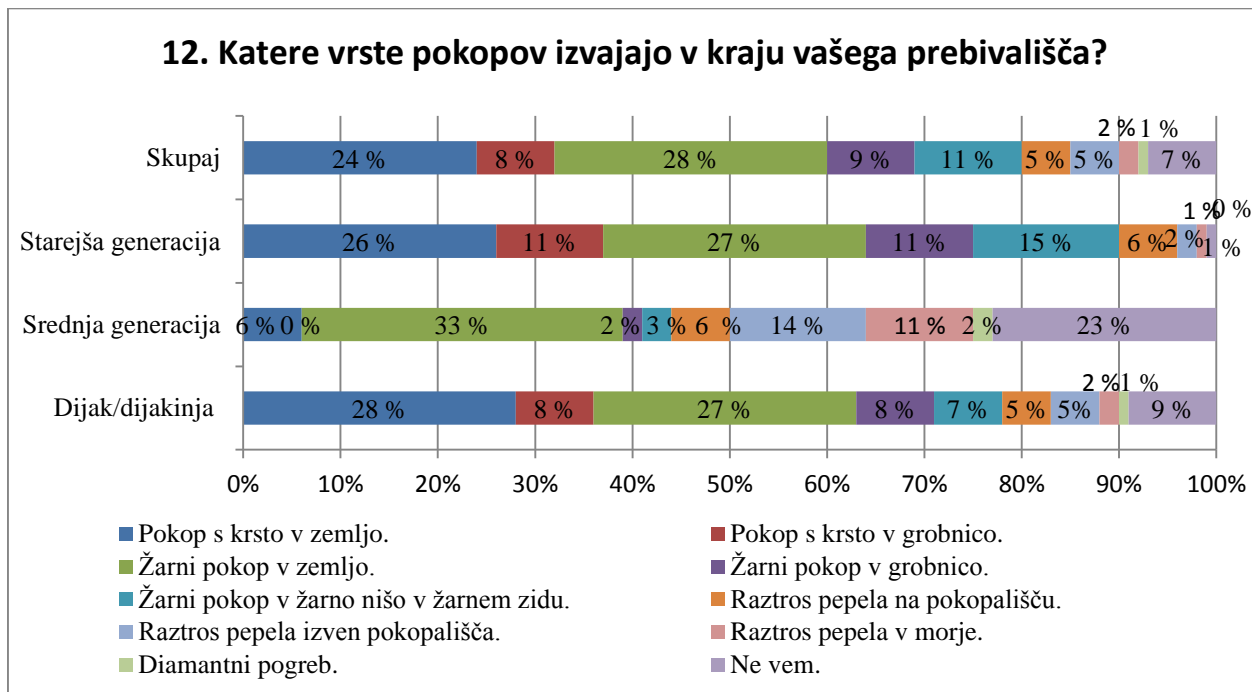
Trditev, da bi na ovitku cigaret lahko tudi pisalo: "Kadite, kadite ... v krematorij hitite.", podpira 42 % vseh anketiranih, med njimi največ anketiranih starejše generacije.

Graf 29: Delo v krematoriju je zelo stresno.

Anketirani se v 38 % niso mogli odločiti, ali je delo v krematoriju stresno. Da je delo v krematoriju stresno, se je opredelila polovica vseh anketiranih, med njimi največ (57 %) dijakov, ki se strinja oz. popolnoma strinja s to trditvijo.

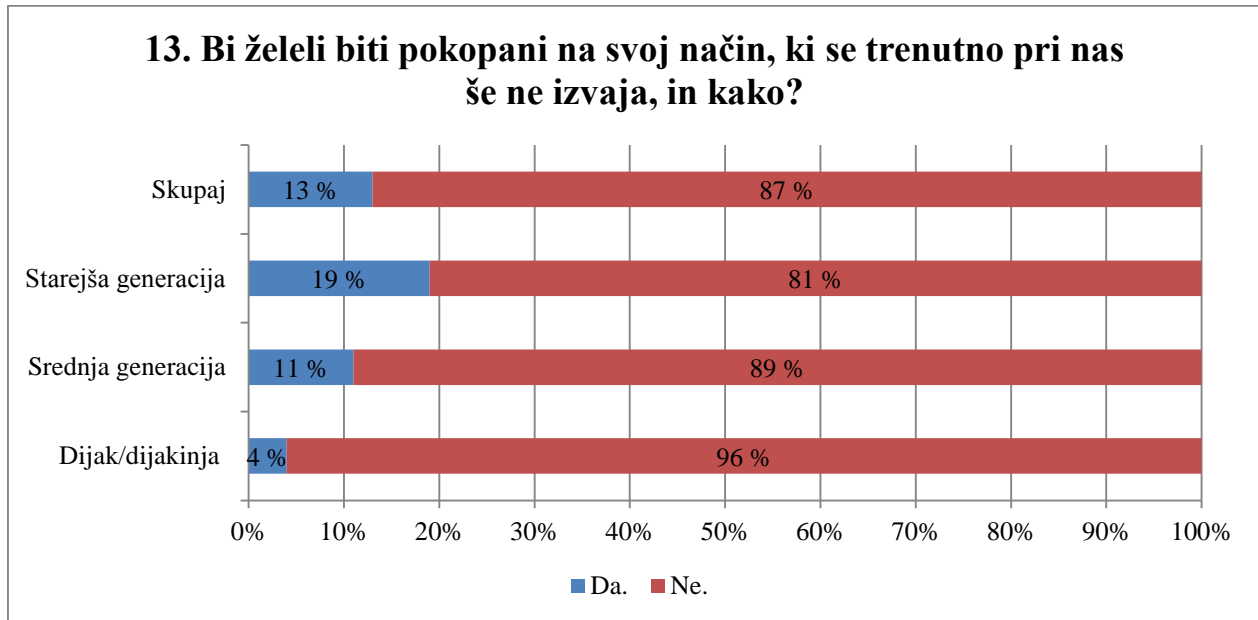
12. Katere vrste pokopov izvajajo v kraju vašega prebivališča?

Graf 30: Katere vrste pokopov izvajajo v kraju vašega prebivališča?

V kraju prebivališča anketirancev prevladujeta žarni pokop v zemljo in pokop s krsto v zemljo.

13. Bi želeli biti pokopani na svoj način, ki se trenutno pri nas še ne izvaja, in kako?

Graf 31: Bi želeli biti pokopani na svoj način, ki se trenutno pri nas še ne izvaja?

87% vseh anketiranih si ne želi biti pokopanih na način, ki se trenutno pri nas še ne izvaja. Tisti, ki pa bi si to želeli, pa so napisali različne načine pokopov, in sicer: »Raztros pepela med vrtnice (da bi še vedno živela in rasla z njimi).«, »Kot pepel na umetniški sliki.«, »Raztros v reko ali jezero.«, »Ameriški pokop - v krsti, da se znanci poslovijo, šele potem v krematorij.«, »Telo in organi v raziskovalne in medicinske namene.«, »Pepela ni potrebno pokopati.«

3.5 INTERVJUJI

V nadaljevanju sledijo štiri intervjui, ki so bili opravljeni z gospodom Domnom Kokaljem s pogrebne podjetja Žale, Ljubljana, z gospo Angelo Kelher s pogrebne podjetja Veking, Celje, z gospo Nives Venko s Komunale Hrastnik in z gospodom Radkom Kvasom, s pogrebne podjetja Gekott, d. o. o iz Šmarja pri Jelšah, z namenom pridobiti podroben vpogled v pogrebno dejavnost.

3.5.1 INTERVJU Z GOSPODOM DOMNOM KOKALJEM

Na vprašanja nam je odgovarjal gospod Domen Kokalj, vodja sprejemne pisarne. Intervju je bil izveden 15. 1. 2015 z namenom ugotoviti, kakšne želje imajo svojci pokojnikov glede pokopa, kateri način pokopa je najpogostejši v Ljubljani in nasploh v Sloveniji ter njegov pogled na novejša načine pokopa.

1. Kako poteka delo pri vas in koliko časa ga že opravljate?

To delo opravljam že 22 let in poteka od zgodnjega jutra do poznega večera. Pogrebno podjetje Žale je največje podjetje v državi. Ukvarjamo se izključno s pogrebi in urejanjem pokopališč. Skrbimo za 28 pokopališč, vse skupaj 168 hektarov, vzdržujemo 55000 grobov. Zaposlenih nas je okoli 90. Podjetje je razdeljeno na pogrebno dejavnost (ureditev pokojnika, sodelovanje s svojci pokojnika, upepelitev pokojnika, položitev v krsto in izvedba pogreba) in pokopališni del podjetja. Žale namreč niso samo pokopališče, ampak tudi naraven park, kjer se ljudje sprehajajo, zato morajo biti urejene.

2. Kakšen je postopek oz. kaj mora imeti pokojnik ob sprejemu na Žale?

Najprej mora nekdo smrt potrditi, to lahko stori pooblaščen oseba na tem območju. Poleg zdravnikov so še ljudje, ki imajo koncesijo za mrliško pogrebno službo. Nekdo od zdravnikov mora priti na kraj smrti, smrt potrditi in napisati dokumentacijo o smrti. Izpolniti je potrebno vso dokumentacijo in določiti čas in vzrok smrti, potem pa se odločiti, ali je potrebna obdukcija ali ne. Ko je ta dokument spisana, pride pogrebna služba pokojnika iskat in ga odpelje tja, kamor nam je preglednik naročil. Če je to pokop, ga odpeljejo v naše oz. svoje prostore, kjer se opravi pogreb. V kolikor je obdukcija, pa se pokojnika odpelje na sodno medicino oz. patologijo, kjer se ga obducira in ugotovi vzrok smrti. Potem zdravnik obducent dovoli pokop. Pri nas se izvede še ena kontrola, kjer se ugotovi identiteta pokojnika, pregled pokojnika. Krsto se pred upepelitvijo zapečati. Upepelitve potekajo podnevi in ponoči. Dnevno lahko naredimo 48 upepelitev v treh pečeh.

3. Kaj pa anonimni pokop?

To je samo vrsta pokopa. Ločimo javne pogrebe, pogrebe v družinskem krogu in anonimne pokope. To pomeni, da nekdo umre in bližnji noče, da bi to vedeli sorodniki, sosede in drugi. Na pogrebni službi se opravi dogovor glede pokopa. O tem ne ve nihče nič. Imamo tudi pokope v družinskem krogu, to je trenutno zelo aktualno. Poteka kot običajen pogreb, ampak na pogrebu so samo tisti, ki spadajo v ožji družinski krog. Npr. umrla je moja žena, jaz ti to povem, in da bo v družinskem krogu, kar pomeni, da si vabljen. Če nekdo želi, da je anonimen, to pomeni, da moramo upoštevati zakon o varovanju človekovih pravic in moramo o tem molčati. Torej pogreb v družinskem krogu velja samo za tiste, ki so nanj vabljeni. Javni pogreb pa je pogreb, kamor so vabljeni vsi in je tudi objavljen v javnih občilih.

4. Koliko znašajo stroški pokopa in katerih pokopov je največ?

Od 20 % do 30 % pogrebov poteka v družinskem krogu. Tukaj je tudi več vidikov, npr. finančen, čustven. Naša država je ukinila pogrebnino, do leta 2014 je prispevala k vsakemu pogrebu 500€. Povprečen pogreb stane od 1100€ dalje. Najvišja cena pogreba je bila 18000€. Največji strošek predstavljajo nakup novega nagrobnika, oglasi v časopisih (celostranska osmrtnica v Delu stane za fizično osebo 10938€, za pravno pa 21876€). Pogreb sam ni tako drag. Naši pogrebni stroški vključujejo naslednje storitve: prevoz pokojnika, priprava in oblačenje ekološke obleke pred položitvijo v krsto, upepelitev, priprava groba, nošenje pokojnika in pokop. Vse skupaj stane 563€. Ostalo pa so dodatki, kot so rože, sveče, slike, pevci, igranje na trobento, citre, osmrtnice in drugo (npr. spuščanje golobov).

5. Imate še kakšne druge načine pokopa kot samo klasični in z žaro? Recimo raztros pepela?

Raztros pepela je pri nas v obliki žarnega pokopa. Pri raztrosu pepela je vse enako, samo da se na koncu pogreba žara ne položi v grob, ampak se pepel raztrese na posebnem delu pokopališča, ki je namenjeno takšnim vrstam pogreba. To pomeni, da se pepel ne more stresti v grob, ampak se raztrese na tem delu. Če pa si kdo želi, da bi bil raztresen na domačem vrtu, si lahko to s posebno dokumentacijo tudi uredi.

6. Ste že kdaj imeli kakšne posebne želje strank in kakšne so to bile?

Vsaka želja stranke je posebna. Za nekoga je želja predvajanje Avsenika na pogrebu, za drugega pa je posebna želja to, da so psi na pogrebu, ker je imel pokojni poleg sebe celo življenje psa. Ali pa, če je nekdo jahal, gredo konji za pogrebom. Kljub temu pa je za vsak pogreb določeno, kako mora potekati. V Sloveniji je strogo določeno v zakonodaji, kako mora potekati pogreb. Ne glede na to, ali je v Spodnjem Dupleku, Ljubljani ali Kopru. Prvo je, da je slovenska zastava na čelu, to je obvezno. Včasih ljudje to malo težje sprejmejo. Če pokopavamo tujca, pa mora biti črna zastava. To pomeni, da tujec lahko zavrne slovensko zastavo, ampak mora biti potem na čelu črna. Tudi kar se tiče župnikov. Kadar pomislimo na duhovnika, imamo v mislih samo katoliške pogrebe, čeprav so v Sloveniji tudi druge vere, ki imajo svoje želje in zahteve, kar se pokopa tiče. Karkoli pač je, vključimo v naš protokol. Posebnosti so, seveda tudi zanimivosti. Npr. če pokopavamo Kitajca. Oni so zelo teatralni in čustveni ljudje, jočejo kot dež, nato sredi dvorišča nekje zakurijo ogenj, ga prestopijo in tako prehajajo iz globoke žalosti v veselje. To je zanimivo videti. Na pogrebi se dogajajo različne stvari. Naša naloga je, da poskušamo ljudem v čim večji meri, kot je še nekako sprejemljivo, dovoliti, da jim takrat, ko se poslavljajo od svojega dragega, da to omogočimo. Običajna stvar je predvajanje glasbe. Karkoli ljudje prinesejo posneto na CD-ju, jim predvajamo.

7. Si je kdo že zaželel, da bi kdo tudi s harmoniko igral na pogrebu, in to v živo?

Da. Mi imamo že v naši ponudbi razno vrsto glasbil (trobenta, ki je že klasika, kitara, violina, citre). Je sicer neobičajno za ljudi igranje na harmoniko, predvsem za tiste, ki so zavezanci klasičnih pogrebov.

8. Ali je že bil kdaj pogreb brez cvetja ali sveč in kako to izgleda?

Da, tudi brez vsega. Poglejte, mi opravljamo različne vrste pokopov. To pomeni, da vi lahko pridete k meni in rečete, da želite pokop popolnoma brez vsega. Tako ste se odločili, takšno željo imate in ni v moji pristojnosti, da raziskujem zakaj, temveč, da omogočim tisto, kar si želite.

9. Katera vrsta pokopov prevladuje? S krsto ali z žaro?

Mi opravimo letno okoli 2500 pogrebov v Ljubljani. Od tega 97 % žarnih, 3 % pa pokopov s krsto. V Sloveniji je okoli 70 % žarnih in 30 % klasičnih pokopov s krsto. Zelo hitro napreduje trend upepeljevanja. Res je, da je v večjih mestih več žarnih pokopov, bolj ko gremo proti periferiji, več je klasičnih. Pri pravoslavni veri se je že začelo to spreminjati, pri islamu pa ne.

10. Kdaj ste prvič slišali za moderne načine pokopov, kot so diamantni pokop, pokop pepela v gozdu itd.?

Vse to sem že slišal in vse to sem tudi že videl. Kot smo že prej povedali, kar se tiče raztrosa pepela, je to mogoče izven pokopališča. Kar se pa tiče diamantnih pogrebov, pa sem zelo jezen, saj je to nekaj kar je zakonsko prepovedano. Če želite narediti diamant, je postopek tak, da je treba del pepela poslati v neko podjetje, ki je v Švici, kjer se s posebnim postopkom iz pepela izloči ogljik, zaradi česar se prosti vodiki začno vezati v diamant, ki ga potem zbrusijo. Kot sem prej rekel, sem pa jezen zato, ker je pepel le drugo agregatno stanje pokojnika in pokojnika ne moreš deliti. Pol pepela ostane v grobu, pol pepela pa neseš v Švico. Po zakonu je to prepovedano. Ker to je tako kot če bi dal pokojnika narazen. Če bi bil to klasičen pogreb, bi pa kaj naredili? Vzeli mu eno roko in jo nesli v Švico? Poglejte, ena žara, en pokojnik, to mora biti skupaj. Mislim, da to ni prav in humano. To je moje osebno mnenje. Ja, poznam vse te stvari, moderne, tradicionalne in tudi zelo stare običaje pogrebov.

11. Bi se morali ljudje bolj držati starejših (klasičnih) načinov pokopa?

Pogrebništvo je že tako tradicionalno vpeto v kulturo. Ker to je že tako redka stvar v življenju, da se ljudje še vedno oklepamo tradicionalnih običajev, ki jih poznamo. Npr. tako kot smo pokopali staro mamo (kot smo ga videli v otroštvu), tako bomo svoje starše, ko bodo enkrat na vrsti. Zelo težko se ti običaji spreminjajo. Predvsem pa zelo počasi. Vsako mesto ima svoj način pogrebništva. V Ljubljani tako, v Celju tako in v Halozah spet drugače. Pri nas pogrebi trajajo recimo od 20 do 40 minut, v Halozah pa ni pogreba izpod dveh ur. Pa še nekaj je, naročniki pogrebnih storitev so po večini starejši ljudje. Ti drugače gledajo na življenje kot mlajši ljudje. Ko si starejši, se začneš vračati na tisto, kar si bil navajen, ko pa si mlajši, pa na to gledaš drugače. Če bi pri nas mladi naročali pogrebe, bi bilo marsikaj drugače, ker bi lažje sprejeli nove stvari. Ker pogrebe naročajo stari ljudje se vračamo h koreninam. Mi imamo kup novitet, ki smo jih želeli uvesti. Takšen primer so tudi osmrtnice na spletu, ki jih brezplačno objavljamo, samo naročiti je treba. Potem pa vprašamo neko gospo, ki je stara tam okoli 65 let, če damo osmrtnico na internet in reče: »Samo na računalnik ne.« Z leti se bo to spremenilo, saj smo današnje generacije že bolj vplete v to računalniško življenje. Ampak to gre zelo počasi.

12. Koliko ljudi povprečno se zanima o novostih na tem področju?

Smrt je vedno tabu. Vedno je bila in vedno bo. Če nimaš opravka z njo, jo daš na stran. Šele takrat, ko umre bližnji, se začneš spraševati o teh stvareh. Ljudje se premalo pogovarjamo o teh stvareh. Šele ko umre, se začnemo spraševati, kako bo pokopan, kje bo pogreb. Tukaj vidimo, da pokojnikovi otroci ne znajo odgovoriti na to vprašanje (vrsta pogreba, kraj pogreba). Ker se v celotnem življenju nikoli niso o tem pogovarjali. In to je potem breme, ker ne vedo, ali so prav naredili, ali je to po tradiciji, ali je to po navadi. Jaz vedno pravim, da se naj začnemo o tem pogovarjati, ker je lažje za tiste, ki odhajajo, ker vedo, kaj se bo z njimi zgodilo in bodo na nek način pomirjeni, in za vas, ki ste v nalogi naročanja, bo lažje, ker boste vedeli, saj ste se o tem že prej pogovorili. Na leto je približno 20 ljudi, ki se o teh stvareh zanimajo.

13. So še kakšne novosti na tem področju, ki niti niso objavljene, ampak so želje ljudi, da bi se izvajale?

Ne. Kot sem že prej rekel, tradicija tu igra veliko vlogo. Ta diamantni pogreb je neka »tržna muha«, ki so jo naši zahodnjaki ugotovili. Samo da je to tako drago, da je veliko trženja zraven. Recimo en diamant, tak za na prstan, stane od 4000€ dalje. O tem diamantu je govora zdaj približno 2 leti, povpraševanja po tem ni. Obstaja pa to že kar nekaj let. V Sloveniji sta takšna primera dva ali trije.

14. Diamante delajo samo v Švici?

Da, v podjetju Algordanza.

15. Kaj pa drugje v svetu?

Zelo močni v tem so Američani in Kitajci. Tudi drugje po svetu je tradicija zelo prisotna. Imate tudi nekatere vere, ki prepovedujejo upepeljevanje. Slovenija je fenomen od fenomenov, ker je tako visok odstotek upepelitve. V samem vrhu smo tako Slovenci, Madžari in Čehi. Hrvaška ne, Italija praktično sploh ne. Srbija odpade, ker ima pravoslavne običaje, Nemčija pa ima precej nižji odstotek, ker ima protestante. Tako vidite, da ima vera zelo velik vpliv. Mi smo v 30. letih prišli iz 0 na 97 %.

Slika 28: Intervju z g. Domnom Kokaljem (Čepin Tovornik, 15. 1. 2015)

16. Ali lahko imamo žaro doma?

To je pa prepovedano.

17. Se dela kaj na tem, da bi lahko imeli žaro doma?

Ne, ker zakon gleda na pokojnika kot na celoto. Ne glede na to, v kakšnem stanju si, je to pokojnik. Bi truplo imeli doma? Ne, to pa ne, a ne? In zaradi tega je to tako. Nikjer v Evropi zakonsko ni dovoljeno imeti pepela doma.

3.5.2 INTERVJU Z GOSPO ANGELO KELHER

Intervju z gospo Angelo Kelher, direktorico Vekinga, je bil opravljen 29. 1. 2015, z namenom ugotoviti, kakšne želje imajo svojci pokojnikov pri pogrebih in kateri način pokopa je najpogostejši v Celju.

1. Koliko časa se že ukvarjate s tem poklicem?

V tem poklicu sem od leta 1999, vendar sem že prej živela s tem poklicem, saj je oče to delo opravljal že vse od leta 1954 do upokojitve.

2. Kako poteka delo pri vas?

Delo je izjemno naporno in stresno. Pogrebna dejavnost je dejavnost, v kateri zasebne obveznosti niso na prvem mestu. Ves čas moraš biti na razpolago. Toda zavedanje, da nekomu v težkih trenutkih stojiš ob strani, odtehta del vsega.

3. Ste že kdaj imeli kakšne posebne želje strank glede pokopa in kakšne?

Želje strank so različne. Nismo se še soočili s kakšnimi skrajnimi primeri, da svojcem pokojnikov ne bi mogli izpolniti določenih želja in zahtev.

4. Ali je že bil kdaj pogreb brez cvetja ali sveč?

Tudi takšni primeri so že bili, da so svojci odklonili cvetje in sveče.

5. Katera vrsta pokopov prevladuje?

V zadnjem času prevladujejo žarni pokopi pred klasičnimi. Povečuje pa se tudi število raztrosov na pokopališču in tudi izven pokopališča.

6. Kdaj ste prvič slišali za moderne načine pokopov, kot so diamantni pogreb, pokop pepela v gozdu itd.?

Glede modernih načinov pokopov, si prosim poiščite informacije na internetu. Z njimi smo bili seznanjeni takrat kot javnost.

7. Bi se morali ljudje bolj držati starejših (klasičnih) načinov?

Glede načina pokopa se odloča stranka sama in v to nimamo pravice posegati.

8. Iz strokovnega vidika gledano, kateri pokopi mislite, da so bolj primerni, klasični ali novejši? Zakaj?

Način pokopa je odločitev svojcev.

9. Koliko ljudi povprečno se zanima o novostih na tem področju?

Nekje do 5 strank na leto se zanima za pokope izven pokopališča, glede drugih novosti pa ni povpraševanj.

3.5.3 INTERVJU Z GOSPO NIVES VENKO

Intervju z gospo Nives Venko je bil opravljen preko elektronske pošte, dne 19. 2. 2015, z namenom ugotoviti njihovo delo in ga primerjati s pogrebniškim zavodom iz Šmarja pri Jelšah.

1. Koliko časa se že ukvarjate s tem poklicem?

Komunalno podjetje Hrastnik je bilo ustanovljeno leta 1956, od tega leta tudi izvajamo pokopališko in pogrebno dejavnost v občini Hrastnik.

2. Kako poteka delo pri vas?

Sedaj izvajamo dejavnosti oskrbe s pitno vodo, odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode, zbiranje in odvoz komunalnih odpadkov, vzdrževanje javnih površin, letno in zimsko vzdrževanje cest, plakiranje, upravljanje s tržnico v Hrastniku, izvajanje pokopališke in pogrebne dejavnosti ter upravljanje s pokopališčem. Vseh zaposlenih je 43. Urejamo in vzdržujemo pokopališče na Dolu pri Hrastniku, kjer imamo 2600 grobnih prostorov. Izdelan imamo tudi projekt za širitev pokopališča (prostor za raztros pepela in anonimne pokope, prostor za žarne grobove s talnimi označbami, protihrupni zid z žarnimi nišami). Pokope in pogrebne svečanosti pa izvajamo tudi na vaških pokopališčih Turje, Gore, Draga in Podkraj. Na teh pokopališčih je letno zelo malo pogrebov.

3. Katere vrste pokopov opravljate in katera vrsta pokopov prevladuje?

Vseh pogrebov letno je okoli 110, od tega le 10 klasičnih, ostali so žarni. Približno štirje pogrebi na leto so na vaških pokopališčih, ostali so na glavnem pokopališču Dol pri Hrastniku. Žarni pokop izvedejo trije delavci, klasični pa šest delavcev. Delavci so oblečeni v svečana pogrebna oblačila.

5. Ste že kdaj imeli kakšne posebne želje strank in kakšne so bile?

Mogoče pokop v ožjem družinskem krogu, brez godbenikov, pevcev, brez govora (v popolni tišini), svojci npr. ne dovolijo izobesiti osmrtnic, ne dovolijo, da bi se pred pogrebom prišli od pokojnika posloviti znanci, prijatelji - npr. zaprta mrliška vežica,...

6. Ali je že bil kdaj pogreb brez cvetja ali sveč?

Mislím, da ne; na željo svojcev pogosto zapišemo na osmrtnico, da se v dobrodelne namene odpovedujejo cvetju in svečam – vendar ljudje te stvari prinesejo; malo cvetja in sveč je tudi pri pokopu pokojnikov, ki so t.i. socialni problemi v občini.

7. Kdaj ste prvič slišali za moderne načine pokopov, kot so diamantni pogreb, pokop pepela v gozdu itd.?

O raztrosu pepela se govori in izvaja že kar nekaj zadnjih let. V občini Hrastnik se tega na pokopališču še ne izvaja, ker nimamo urejenega prostora za raztros. Vem pa za primere, ko se je pepel pokojnika raztresel na zelenici pred hišo, seveda ob izdanem soglasju pristojne državne službe. O diamantnem pogrebu oz. spominskem diamantu iz pepela sem se seznanila pred dvema letoma.

8. Bi se morali ljudje bolj držati starejših (klasičnih) načinov?

Modernejši načini pokopa verjetno potrebujejo še nekaj časa, mlajše generacije boste zagotovo prinesle nov način razmišljanja tudi na to področje. (naj samo povem, da so npr. pred desetimi leti

bile mrliške vežice odprte kar po cela dva dneva pred pogrebom, sedaj so odprte le nekaj ur pred pogrebom – miselnost se spreminja).

9. Iz strokovnega vidika gledano, kateri pokopi mislite, da so bolj primerni, klasični ali novejši? Zakaj?

Vseeno kateri. Izvedeni morajo biti skladno s predpisi in izražati morajo pieteto do umrlih in svojcev.

10. Koliko ljudi, povprečno, se zanima o novostih na tem področju?

Zanimanja po novejših oblikah pokopov je minimalno. Nekaj zanimanja je bilo za raztros pepela in anonimni pokop.

11. So še kakšne novosti na tem področju, ki niti niso objavljene, ampak so želje ljudi, da bi se izvajale?

Ne.

3.5.4 INTERVJU Z GOSPODOM RADKOM KVASOM

Intervju z gospodom Radkom Kvasom je bil opravljen v živo, dne 1. 3. 2015, z namenom ugotoviti njihovo delo in ga primerjati s komunalnim podjetjem Hrastnik.

1. Povejte nekaj o sebi (kako dolgo se že ukvarjate s tem poklicem, zakaj ste se odločili za ta poklic itd.)

V tem poklicu sem 25 let. Začel sem kot vodja pokopališča v Celju na mestnem pokopališču, kjer sem bil v komunalni zaposlen v pogrebni službi. Po šestih letih sem ustanovil svoje podjetje in začel delovati v pogrebništvu v Šmarju pri Jelšah. Začel pa sem zaradi tega, ker si vsak išče svoj izziv, službo in to je bilo neko vodilo v življenju.

2. Kako delo poteka pri vas?

Delo poteka 24 ur na dan, se pravi od polnoči do polnoči. Za to imamo organizirano dežurno službo za primere prometnih nesreč, samomorov, smrti v katerem koli času dneva. V upravljanju imamo 15 pokopališč. Redno imamo zaposlenih 12 ljudi, 9 pa pogodbeno. Delovni proces teče nemoteno, 24 ur na dan. V sklopu pogrebne službe imamo tudi dve cvetličarni za potrebe svojcev oz. za samo organizacijo pogreba, da lahko ponudimo stranki celotno uslugo (pokop, prevoz, cvetje, venci, organizacijo pevcev, trobentačev, osmrtnic in podobno).

3. Ste že kdaj imeli kakšne posebne želje s strani strank?

Ja, se izražajo kakšne želje strank. Na primer pri organizaciji samega pogreba želijo določene pevce oz. kakšne skladbe vrteti preko radijev (kasetofonov) znanih bivših jugoslovanskih ali pa tudi slovenskih pevcev. Potem pri sami organizaciji pogrebov glede nošenja žare, včasih nosijo vnuki ali pa tudi pravnuki, sicer je zelo redko. To je pri nas dovoljeno, a v spremstvu našega osebja.

4. Katere vrste pokopov prevladujejo?

Definitivno prevladujejo žarni pokopi, katerih je 95 %, 5 % pa je še klasičnih pokopov.

5. Kdaj ste prvič slišali za moderne načine pokopov, kot so diamantni pokop, raztros pepela v morje itd.

Imeli smo že pet pogrebov raztrosa pepela, enega v Šmarju v bližnjem gozdu, ostale štiri na organiziranih delih pokopališča, potem smo imeli tri žarne pokope na podeželju pokopane v kapelici. V kapelici je prav prirejeno mesto za tak pokop. V morju še nismo imeli primera.

Drugače pa odkar so se začeli uveljavljati našteti primeri, vemo za te zadeve, saj smo vsi pogrebniški v Sloveniji redno obveščeni o novostih. Kar se pa tiče diamantnega pokopa, aktualen je že dve leti, izdelovalci teh diamantov so v Švici in v Avstriji. So pa dokaj dragi. Svojci te diamante hranijo doma v kakšni škatlici, lahko se iz tega napravi kakšen nakit in podobne stvari.

6. Kakšno je Vaše mnenje o novejših načinih pokopov s strokovnega vidika?

Sem dokaj odprta oseba, sprejemam vsako zadevo. Bistvo je želja svojca, ali želja pokojnega, da želi biti na takšen način pokopan. Osebno nimam nič proti temu, saj ima vsak svojo željo, svoje poglede. Na primer, če je moški pokojni in žena želi imeti okrog vratu diamant iz njegovega pepela, mi nimamo nič proti. Določeni želijo, da po kremaciji dobijo del tega pepela oz. drobljenih kosti za spomin za domov. Tudi sam imam del stričevega pepela v gorci, saj je bil zagret vinogradnik. Takšnih primerov je pa kar dosti.

7. Bi se morali ljudje bolj držati starejših (klasičnih) načinov?

To je čisto odvisno od samega prepričanja človeka. Sam ne vidim ovir in nimam predsodkov glede upepeljevanja, niti pred klasičnim pokopom. Osebno pa bi želel biti kremiran.

8. Koliko ljudi, povprečno, se zanima o novostih na tem področju?

Smrt je še vedno tabu tema v Sloveniji, ker ni zaželjena, je pa nujna. Ko pride do takega trenutka se ljudje sprijaznijo, da jim je svojec umrl. Ne želijo pa se s tem veliko ukvarjati (čim prej pokopati in življenje spraviti na stare tire).

Smrt je kot rojstvo obvezna; ko se rodiš, ti je že zapisano, da tudi umreš. Ciklus življenja, ki je pa vmes, je pa čisto odvisen od vsakega posameznika, kako živi (eni zdravo, eni nezdravo, bolezn), seveda pa je smrt neizbežna.

9. Katere vrste pokopov izvajate pri vas?

Izvajamo vse vrste pokopov, odvisno kar stranka naroči. Imeli smo raztros, imamo klasične in žarne pokope. Razlikujejo se tudi po verskih skupnostih (pravoslavne, muslimanske, krščanske). Izvajamo tudi civilne pokope. Prilagajamo se vsaki situaciji, ker ima vsak človek svojo vero in vsak želi biti na določen način pokopan. Pred kratkim smo imeli egipčanski krščanski pogreb na bližnjem pokopališču.

10. Ali odpirate grobnice?

Ja, če ima stranka grobnico. Grobnica je grobni prostor. Včasih so si jih gradili premožni ljudje. Je način pokopa, v katerem še dodatno obložiš krsto s pocinkanim vložkom, da je truplo neprodušno zaprto. Potem se krsta položi v grobnico in zapre. Razlika med grobnico in grobom je ta, da ni zasuta z zemljo, ampak je pokrita s pokrovom. Podobno je kot žarni pokop, samo da tam postaviš žaro v grob, tukaj pa truplo v krsto.

11. Katera je najstarejša grobnica?

Tu imamo dve grobnici, to sta Lešnikova in Wagnerjeva.

Letos bomo imeli tudi pogreb v Lešnikovo grobnico, žara je prišla iz Kanade. Pokojni je sorodnik oz. sin, ki je živel v Kanadi. Pokop pa bo maja.

12. Katera območja pokrivate?

Pokrivamo celoten del Slovenije, pokope pa izvajamo na občini bivše upravne enote Šmarje pri Jelšah, koncesijo imamo v Šmarju in Rogatcu. Pokopavamo in vozimo po celi Sloveniji oz. tam, kjer imamo koncesijo, pripeljemo pokojnika do mrliške vežice, pokop pa izvrši tisti, ki upravlja tisto pokopališče. Imamo pa tudi prevoze po celi Evropi in medcelinsko (Kanada). Najdaljši prevoz je bil do Bangladeša.

13. Se po Vašem mnenju ljudje premalo pogovarjajo s svojci glede vrste pokopa?

Mislím, da ne. Kar dobro je urejena ta kultura v družini. So primeri, ko se v družini ne morejo odločiti, kako bi bili pokopani. V odstotkih se že približno 80 % ljudi pogovarja o tem.

3.6 PRIMERJAVA REZULTATOV IN RAZPRAVA

Med smrtjo in rojstvom je neko ravnovesje, saj se vsako minuto nekdo rodi in vsako minuto nekdo umre. Smrt je nekaj naravnega in za vsakega posameznika pride enkrat konec njegove življenjske poti. Umrlí se s svojo zadnjo željo odloči, kako bo pokopan in kako se bo poslovil od svojih žalujočih svojcev in prijateljev.

Prvo vprašanje iz vprašalnika se nanaša na seznanjenost o vrstah pokopov s petstopenjsko lestvico. Od devet ponujenih odgovorov o vrstah pokopov od klasičnih do sodobnih so vsi anketirani dobro oz. zelo dobro seznanjeni s pokopom s krsto in žaro v zemljo v 81 %, s pokopom krste v grobnico v 39 %, z žarnim pokopom v grobnico v 41 %, s pokopom v žarno nišo v 42 %, v 36 % z raztrosom pepela na pokopališču, v 29 % izven pokopališča ter v 30 % v morje ter v 12 % z diamantnim pogrebom. Na to vprašanje se navezuje **prva hipoteza**, ki se glasi, da so anketiranci bolj osveščeni o pokopu s krsto v zemljo kot o raztrosu pepela na pokopališču. Hipoteza je **potrjena**, saj so anketiranci za 45 % bolj seznanjeni s pokopom krste v zemljo kot z raztrosom pepela na pokopališču. G. Kokalj v intervjuju odgovarja, da imajo v Ljubljani okoli 2500 pogrebov letno in od tega je 97 % žarnih. Tudi ga. Kelher v intervjuju pravi, da v zadnjem času prevladujejo žarni pokopi pred klasičnimi, enako sta povedala tudi ga. Venko in g. Kvas.

G. Martinčič, direktor podjetja Žale, je v intervjuju povedal, da so grobnice pri nas prepovedane od leta 1954, zakon iz leta 1984 leta je to ponovil. Prepovedali so jih predvsem zaradi statusne razlike v obdobju socializma (Stojiljković, 2014). Zaradi tega tudi niso glede pokopa tako prepoznavne med anketiranci. ZPPDUP v 29. členu prepoveduje graditev novih grobnic na pokopališčih

Marsikje po Evropi in v ZDA še vedno močno prevladujejo klasični pokopi, tako je med drugim na Hrvaškem, v Avstriji in Italiji, kjer jih je nekaj manj kot 90 odstotkov, v Srbiji pa celo nekaj več kot 90 odstotkov. V Sloveniji, prav nasprotno, močno prevladujejo žarni pokopi. »Trenutno jih je blizu 75 odstotkov, kar nas umešča v evropski vrh, skupaj z Veliko Britanijo,« pojasnjuje Jože Homar, direktor kamniškega podjetja Menina, ki sodi med največje evropske proizvajalce krst. "Najbolj osupljivo pri tem je, da smo mi ta odstotek, za razliko od Britancev, dosegli v zelo kratkem času, v zadnjih petnajstih letih, in da ta odstotek še narašča. V tem pogledu smo Slovenci edinstveni v evropskem prostoru." Na podeželju je danes približno polovica pokopov še klasičnih, za razliko od urbanih okolij, kjer jih je v povprečju le še okoli 10 odstotkov, vendar tudi na podeželju število žarnih pokopov vztrajno narašča. Podobno meni mag. Lidija Pliberšek, direktorica Pogrebnega podjetja Maribor in predsednica Združenja kulturno pomembnih evropskih pokopališč (ASCE). "Nedavno smo opravili analizo upepeljevanja na Slovenskem za zadnjih pet let. Ugotovili smo, da število upepelitev vztrajno raste. Na območju Mestne občine Maribor, kjer imamo upepeljevalnico od leta 1997, celo presega 90 odstotkov." Porast upepelitev v Sloveniji je po njenih besedah "naravnost osupljiv", še zlasti zato, ker smo visok odstotek dosegli v zelo kratkem času, v zadnjem desetletju in pol. Zaradi takšnega porasta močno izstopamo v evropskem prostoru, v urbanih okoljih pa se celo približujemo svetovnim "rekorderjem" po številu upepelitev, Japoncem. Ti beležijo v velikih mestih 99,6 odstotka žarnih pokopov (Trnovec, 2011).

Slovenskemu tržišču na področju oblik pogrebov je po podatkih še najbližje češko; v Republiki Češki se namreč podobno kot pri nas nekaj več kot 70 odstotkov ljudi odloča za žarne pogrebe oz.

upepelitve. Velika razlika je sicer v tem, da pri nas delujeta dve upepeljevalnici, medtem ko jih je na Češkem kar 27. Če upoštevamo dejstvo, da tam letno umre nekaj čez 100.000 oseb, pri nas pa okoli 20.000, to pomeni, da sta naši ljubljanska in mariborska upepeljevalnica veliko bolj zaposleni kot tiste na Češkem (Babajić, 2011).

Več kot polovica vseh anketirancev si ne želi ogleda krematorija, kjer upepeljujejo ljudi. Največ takšnih, ki si to želijo, je med dijaki, najmanj pa med srednjo generacijo.

70 % vseh anketiranih je že razmišljalo, kako želijo biti pokopani. Takšnih je največ med starejšo generacijo, saj jih je tako odgovorilo 85 %, in najmanj med dijaki, ki so tako odgovorili v 53 %, zato je **druga hipoteza**, ki se je nanašala na to vprašanje in se glasi, da najpogosteje o želji svojega pokopa razmišljajo anketiranci starejše generacije, **potrjena**. Srednja generacija je o tem že razmišljala v 72 %. Med tistimi, ki so o vrsti pokopa že razmišljali, prevladuje v vseh treh starostnih obdobjih žarni pokop v zemljo.

42 % vseh anketiranih je že domačim izrazilo željo svojega pokopa, največ je takšnih med starejšo generacijo, najmanj pa med dijaki. Na to vprašanje se nanaša **tretja hipoteza**, ki se glasi, da je več kot polovica anketirancev že izrazila željo svojega pokopa domačim. Hipoteza **ni potrjena**, saj se manj kot polovica anketirancev posameznega starostnega obdobja (izjema starejša generacija), kot tudi skupno s svojimi domačimi, še ni pogovarjala o tem. 37 % vseh anketiranih pa navaja, da se njihovi domači strinjajo z njihovo željo glede vrste pokopa.

Več kot 60 % vseh anketiranih si ne želi imeti svojca pokopanega v neposredni bližini hiše, prav tako tudi sami ne želijo biti pokopani v bližini hiše. Več kot 80 % vseh anketiranih si tudi ne želi imeti žaro svojca v stanovanju in hkrati si ne želijo, da bi svojci imeli njihovo žaro v stanovanju.

Enajsto vprašanje ima 11 trditev, s katerimi so se anketiranci strinjali po pet stopenjski lestvici. 48 % se jih sploh ne strinja oz. strinja, da klasični pokopi v današnjem času potekajo večinoma samo na podeželju, se pa v 64 % strinjajo, da so žarni pokopi bolj higienski od pokopov s krsto ter v 59 %, da klasični velja za bolj žalostnega v primerjavi z žarnim pokopom. Da se o načinu pokopa z domačimi zelo malo pogovarjamo, se strinja 58 % anketiranih in 74 %, da je pokop odvisen od verskega prepričanja ljudi. Da v krematoriju poteka upepelitev več ljudi hkrati, se ne strinja 48 % vprašanih, 40 % pa se o tem ne more odločiti. Tudi g. Kokalj je pri ogledu krematorija poudaril, da naenkrat v eni peči lahko upepelijo samo eno truplo. Tudi, če bi jih želeli več na enkrat upepeliti, je to fizično nemogoče, ker so vrata peči tako narejena, da več kot eno truplo ne gre v peč. Da je ljudi zelo strah umiranja, jih meni 66 % vseh anketiranih in 44 %, da jih je strah biti ob umrlem človeku. 61 % jih tudi meni, da so ljudje premalo seznanjeni z različnimi načini pokopov. 42 % vprašanih se tudi strinja, da bi na ovitku cigaret lahko pisalo: »Kadite, kadite ... v krematorij hitite,« s tem pa se ne strinja 37 % anketiranih. Polovica anketiranih se strinja, da je delo v krematoriju zelo stresno.

Najpogostejši način pokopa v krajih prebivališča anketiranih je pokop s krsto v zemljo in žarni pokop v zemljo. 87 % si ne želi biti pokopan na način, ki pri nas še ni uveljavljen. Tistih, ki pa si to želijo, je pri dijakih 4 %, srednji generaciji 11 % in starejši generaciji 19 %. Na to vprašanje se nanaša **četrti hipoteza**, ki se glasi, da imajo anketirani dijaki in srednja generacija več želja o možnih novih načinih pokopa, ki se pri nas še ne izvajajo, kot starejša generacija. Hipoteza **ni potrjena**, saj je bilo pritrdilnih odgovorov največ med starejšo generacijo. Tudi g. Kokalj je v

intervjuju na vprašanje, ali imajo pri pokopih kdaj kakšne posebne želje strank, odgovoril, da je vsaka želja stranke posebna in izpostavil nekaj neobičajnih slovesov od pokojnika. Prav tako ostali intervjuvanci povedo, da si svojci želijo za pokojnika večkrat neobičajne stvari, bodisi da je to domača glasba, pokop v ožjem družinskem krogu, brez cvetja, pevcev in drugo. Prav tako so vsi intervjuvanci mnenja, da četudi gre za neobičajne želje svojcev ob pokopu, se jim želijo čim bolj približati in jih tudi uresničiti.

4 ZAKLJUČEK

Pisati, razmišljati o smrti, misliti na smrt je za večino ljudi mučna stvar. Navajeni smo živeti v sedanjosti, usidrani v ta svet, kakršenkoli že pač je, in ideja, da nas enkrat več ne bo, v naše življenje vnaša nemir in nelagodje. A tisti trenutek, ko dejansko razmišljamo o smrti, se nam stvari na zemlji in v neizmernosti sveta pokažejo v popolnoma v drugi luči. Tudi odnos do sebe se nam za tistem trenutku močno spremeni. Tako je tudi z razmišljanjem o smrti, z mišljenjem in čutenjem smrti. Tu gre za najgloblja eksistencialna vprašanja in področja, ki se jih s poglobljenim razmišljanjem lahko zgolj tu in tam dotaknemo, jih začutimo z vsem svojim bitjem. A ko jih, je to toliko bolj presunljivo. Takrat začnemo ceniti življenje in sprejemati smrt kot del našega življenja. In ko se začne to sprejemanje, lahko tudi začnemo pogovor o različnih načinih pokopov in željah posameznikov, kako želijo, da se ravna z njimi po smrti, kje želijo imeti pokop, kakšno vrsto in na kakšen način se želijo za vedno posloviti od svojih ljubljenih.

Pogrebna dejavnost kot ena najstarejših dejavnosti sploh se je v zadnjem času močno spremenila, predvsem je postala bolj zanimiva. Ljudem namreč nudi več izbire, več inovativnosti. V zadnjih 30 letih, tj. odkar je bil v Ljubljani zgrajen prvi krematorij, je pri nas opazen velik (tudi miselni) preskok – prišli smo od točke, ko so bile upepelitve zelo redke, do točke, ko smo v tem pogledu prehiteli večino evropskih držav. Danes se v Sloveniji kar 76 % ljudi odloči za upepelitev. Pri pogrebnih običajih pa pride do izraza tudi znana slovenska skromnost; po besedah g. Bojana Lepičnika, bivšega direktorja ljubljanskih Žal, je vedno več cenjenih nagrobnih kamnov. Vse številčnejši so primeri ekonomsko najugodnejših načinov pogreba, tj. raztrosov pepela. V tem primeru namreč ni treba odšteti denarja za grobno parcelo, spomenik ipd. Se pa omenjenim spremembam v pogrebnih običajih še ni prilagodila slovenska zakonodaja. Zakon o pokopališki in pogrebni dejavnosti namreč izvira iz leta 1984, ko so bili običaji pri nas precej drugačni. To pomeni, da moramo, kadar si želimo pogreb, ki sega izven okvirov klasičnih pogrebov, preko veliko uradnih postopkov, saj potrebujemo cel kup dodatnih dovoljenj in potrdil. Hranjenje pepela pokojnika doma pa denimo – za razliko od sosednje Italije – pri nas sploh ni dovoljeno (Mavec, 2010).

Ob izdelavi raziskovalne naloge ter skozi ves čas seznanjanja, intervjujev ter pridobljenih podatkov sva se naučili predvsem to, kako pomembno je, da se med seboj pogovarjamo. Da povemo in seznanimo naše najbližje z našimi željami glede ravnanja ob smrti in po njej. Opazili sva, da je smrt in pogovor v zvezi s tem pri večini ljudi še vedno tabu tema. Tudi splošna razgledanost, kaj vse nam današnji trend ponuja na tržišču, je pri večini ljudi slaba. Misliiva, da je odpreti temo pogovora o smrti in naših željah pokopa resnično boleča. Vendar lahko le s pogovorom in izražanjem želja, svojem ob že tako težkih trenutkih bistveno olajšamo oblikovati zadnje podrobnosti slovesa. Zaradi tega bi bilo tudi bistveno manj določenih travm, kot jih je.

Ljudje bi se morali začeli več pogovarjati o smrti. Čeprav je to težko in v nekaterih primerih predstavlja zelo občutljivo situacijo, je prav, da vemo, kaj je poslednja želja našega bližnjega. Po najinem mnenju bi bilo prav, da bi se v javnosti dogajalo več aktivnosti na to temo ter bi se tako zmanjšal tabu o smrti in tabu o načinih pokopa. Seveda pa brez ustrezne spremenjene zakonodaje tudi ne bo šlo. Zato bi bilo smiselno, da bi se zakonodaja prilagodila današnjim razmeram in miselnosti današnjega človeka.

5 VIRI IN LITERATURA

- Agrež, M. *Kaj nam pripovedujejo pokopališča?* Novi tednik, 2004. Dostopno na: http://www.novitednik.si/zapisi.php?id=35&id_zapis=181&m=10&l=2004 (10. 2. 2015).
- Babajić, d. o. o. *Tržne raziskave: pogrebne storitve in vozila.* Zavod pogreb ni tabu. 26. 8. 2011. Dostopno na: <http://www.pogreb-ni-tabu.si/2011/08/trzne-raziskave-pogrebne-storitve-in-vozila/> (3. 3. 2015).
- Babajić, E. *Alternativni pogrebi.* V: Pogreb ni tabu. Revija, ki ruši tabuje, številka 1, Ljubljana, 2012, str. 26.
- Babajić Muratagić E. *Pogreb ni tabu.* Revija, ki ruši tabuje, številka 1, Ljubljana, 2012, str. 3.
- Cvikl K. *Od krste k žari: smernice glede načinov pokopa.* V: Pogreb ni tabu. Revija, ki ruši tabuje, številka 1, Ljubljana, 2012, str. 25.
- Cvikl K. *Raztros pepela v morje.* V: Pogreb ni tabu. Revija, ki ruši tabuje, številka 1, Ljubljana, 2012, str. 29.
- Trnovec, B. *Porast žarnih pokopov: Nočemo več, da bi se nas smrt dotaknila.* Dnevnik, 5. november 2011. Dostopno na: <http://www.dnevnik.si/vec-vsebin/1042485294#> (3. 3. 2015).
- Habinc, M. *Gresta v nedeljo popoldan na pokopališče.* Slovensko etnološko društvo. Ljubljana, 2000, str. 12, 15-17, 21-24.
- Klevišar, M. *Umirajoči so naši veliki učitelji.* V Tihi pomniki minljivega časa. Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana. Ljubljana, 1999, str. 49.
- Ložar Podlogar, H. *Smrt v slovenskih ljudskih šegah in verovanju.* V Tihi pomniki minljivega časa. Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana. Ljubljana, 1999, str. 7, 27.
- Martinčič, R. *Žale, 100 let življenja podjetja.* Žale Javno podjetje. Ljubljana, 2014, str. 15 – 17, 32, 33, 42, 56, 80, 109, 112.
- Mavec, M. *Oddaja Dobro jutro: alternativni pogrebi.* Zavod pogreb ni tabu. 23. 11. 2010. Dostopno na: <http://www.pogreb-ni-tabu.si/2010/11/oddaja-dobro-jutro-alternativni-pogrebi/> (8. 3. 2015).
- Stojiljković, G. *»Napak ne sme biti, saj pogreba ne moremo ponoviti«.* Intervju z Robertom Martinčičem. Ljubljana, 31. 10. 2014. Dostopno na: http://www.siol.net/novice/rubrikon/siolov_intervju/2014/10/marinciczale.aspx?hide_hf=1&mob=1 (3. 3. 2015).
- Tobias, F. *Mesta pokojnih.* Zavod za kulturo Slovenska Bistrica. Slovenska Bistrica, 1998, str. 9, 24-28, 32-35.

Veking d. o. o., 2012, str. 8.

Zarnik Horvat, A. *Odnos do smrti v starosti*. Jesen življenja. Zavod pogreb ni tabu, 3. 12. 2012. Dostopno na:
<http://www.pogreb-ni-tabu.si/2012/12/odnos-do-smrti-v-starosti/> (10. 2. 2015).

Zupan, U., Raičević, M. Foto in video: *Za zidovi krematorija na Žalah*. 24 ur.com. Ljubljana, 30. 12. 2009. Dostopno na:
<http://www.24ur.com/novice/slovenija/foto-video-za-zidovi-krematorija.html> (10. 2. 2015).

USTNI VIRI

Kelher, A. Ustni vir, 29. 1. 2015.

Kokalj, D. Ustni vir, 15. 1. 2015.

Kvas, R. Ustni vir, 1. 3. 2015.

Venko, N. Ustni vir, 19. 2. 2015.

VIRI SLIK

24. ur.com. Slike: 19 – 21.

Arzenšek, T. Slike: 2, 8, 9, 10, 11, 13, 27.

Čepin Tovornik, P. Slike: 5, 7, 14, 15, 17, 18, 22 – 25, 28.

Slika 3:

https://www.google.si/search?q=pokopali%C5%A1%C4%8De+v+gozdu&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=pkbnVOrkIoTvUPHPg_AF&ved=0CAgQ_AUoAQ&biw=1280&bih=613#imgdii=_&imgcr=TubMv0EtkhRQYM%253A%3Bc9jN4lqWwIslJM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.pictureslovenia.com%252Fmedia%252Fimg%252Fpic%252F800%252F687%252F2458405008152754.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.pictureslovenia.com%252Fsi%252Fnatecaji%252Fdetajl%252F%253Fn%253D1%3B800%3B450 (2. 3. 2015).

Slika 4:

<http://www.hamburg.de/image/4402150/4x3/690/518/ee81cced4bb9660e6a0d570129b6750a/kw/friedhof-ohlsdorf-bild-6.jpg> (2. 3. 2015).

Slika 6: [http://cvetlicarna-aralija.com/images/temp/image3-pokopalisce-dobrava-ureditev-\(2\).jpg](http://cvetlicarna-aralija.com/images/temp/image3-pokopalisce-dobrava-ureditev-(2).jpg) (2. 3. 2015).

Slika 16:

https://www.google.si/search?q=raztros+pepela&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=0zznVP2ZF8urU-etgKgO&ved=0CAgQ_AUoAQ&biw=1280&bih=613#imgdii=_&imgrc=w1Zqqr5sjKSaNM%253A%3Bq1dFD6NpXuoS2M%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.slovenskenovice.si%252Fsites%252Fslovenskenovice.si%252Ffiles%252Fstyles%252Fs_1280_1024%252Fpublic%252Fdti_i mport%252F2012%252F05%252F12%252Fimage_5679062_1.jpg%253Fitok%253DK0cEKwA q%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.slovenskenovice.si%252Fnovice%252Fslovenija%252Fs-krsto-na-kavcu-v-grob%3B1280%3B853 (2. 3. 2015).

Šardi, N. Slike: 12, 26.

Veking, d. o. o. Slika: 1.

6 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik: Pogled ljudi na vrsto pokopa umrlega

ANKETNI VPRAŠALNIK

POGLED LJUDI NA VRSTO POKOPA UMRLEGA

Pozdravljeni! Sva Tanja Arzenšek in Neja Šardi, dijakinji Srednje zdravstvene šole Celje, in pripravljava raziskovalno nalogo o pogledu ljudi na različne načine pokopov umrlih. Namen raziskovalne naloge je, da odkrijeva, koliko so ljudje osveščeni o različnih načinih pokopov, če vedo, kako potekajo, ter kako bi želeli biti sami pokopani.

Zahvaljujeva se Vam za sodelovanje.

Spol:

- a) Ž
- b) M

Anketiranec/-ka:

- a) Dijak/dijakinja
- b) Srednja generacija (učitelji in drugi)
- c) Starejša generacija (upokojenci)

Bivanje:

- a) mesto
- b) podeželje

1. Ste seznanjeni o vrstah pokopov, pri čemer pomeni 1 nisem seznanjen/-a, 2 slabo seznanjen/-a, 3 delno seznanjen/-a, 4 dobro seznanjen/-a in 5 zelo dobro seznanjen/-a?

- a) Pokop s krsto v zemljo.
- b) Pokop s krsto v grobnico.
- c) Žarni pokop v zemljo.
- d) Žarni pokop v grobnico.
- e) Žarni pokop v žarno nišo v žarnem zidu.
- f) Rastros pepela na pokopališču.
- g) Rastros pepela izven pokopališča.
- h) Rastros pepela v morje.
- i) Diamantni pogreb.

2. Bi si želeli ogledati krematorij, kjer poteka upepelitev ljudi?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Sem si ga že ogledal/-a.

3. Ste že kdaj razmišljali, kako želite bili pokopani?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) O tem še nisem razmišljal/-a.

4. Kako želite biti pokopani?
- a) Pokop s krsto v zemljo.
 - b) Pokop s krsto v grobnico.
 - c) Žarni pokop v zemljo.
 - d) Žarni pokop v grobnico.
 - e) Žarni pokop v žarno nišo v žarnem zidu.
 - f) Rزتros pepela na pokopališču.
 - g) Rزتros pepela izven pokopališča.
 - h) Rزتros pepela v morje.
 - i) Diamantni pogreb.
 - j) O tem še nisem razmišljaj/-a.
5. Ste domačim že izrazili željo vašega pokopa?
- a) Da.
 - b) Ne.
 - c) O tem še nisem razmišljaj/-a.
6. Se vaši domači strinjajo z vašo željo glede vrste pokopa?
- a) Da.
 - b) Ne.
 - c) O tem še nisem govoril/-a.
 - d) O tem ne bom govoril/-a z domačimi.
7. Bi želeli imeti svojca, pokopanega doma v neposredni bližini hiše?
- a) Da.
 - b) Ne.
 - c) O tem še nisem razmišljaj/-a.
8. Bi želeli biti pokopani v neposredni bližini hiše?
- a) Da.
 - b) Ne.
 - c) O tem še nisem razmišljaj/-a.
9. Bi želeli imeti žaro svojca v stanovanju?
- a) Da.
 - b) Ne.
 - c) O tem še nisem razmišljaj/-a.
10. Bi želeli, da imajo vašo žaro svojci v stanovanju?
- a) Da.
 - b) Ne.
 - c) O tem še nisem razmišljaj/-a.

11. Ocenite vaše strinjanje pri spodaj navedenih trditvah, pri čemer pomeni 1 sploh se ne strinjam, 2 se ne strinjam, 3 ne morem se odločiti, 4 se strinjam in 5 se popolnoma strinjam.

	1	2	3	4	5
Klasični pokopi v današnjem času potekajo večinoma samo na podeželju.					
Žarni pokopi so bolj higienski od pokopov s krsto.					
Pokop s krsto velja za bolj bolečega (žalostnega) kot z žaro.					
O načinu pokopa se ljudje z domačimi zelo malo pogovarjajo.					
V krematoriju poteka upepelitev več ljudi hkrati.					
Način pokopa je odvisen od verskega prepričanja ljudi.					
Ljudi je zelo strah umiranja.					
Ljudi je zelo strah biti pri umrlem človeku.					
Ljudje so premalo seznanjeni o različnih načinih pokopov.					
Na ovitku cigaret bi lahko tudi pisalo: »Kadite, kadite ... v krematorij hitite«.					
Delo v krematoriju je zelo stresno.					

12. Katere vrste pokopov izvajajo v kraju vašega prebivališča? (možnih več odgovorov)

- Pokop s krsto v zemljo.
- Pokop s krsto v grobnico.
- Žarni pokop v zemljo.
- Žarni pokop v grobnico.
- Žarni pokop v žarno nišo v žarnem zidu.
- Raztros pepela na pokopališču.
- Raztros pepela izven pokopališča.
- Raztros pepela v morje.
- Diamantni pogreb.
- Ne vem.
- Drugo (napišite): _____.

13. Bi želeli biti pokopani na svoj način, ki se trenutno pri nas še ne izvaja, in kako?

- Da, kako? (napišite): _____.
- Ne.
- O tem še nisem razmišljal/-a.